

Analýza krizové komunikace při mimořádné události výbuchu ve VOP Nováky, a. s.

Miloš Jaroščiak

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav krizového řízení

akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Miloš JAROŠČIAK**

Osobní číslo: **L09157**

Studijní program: **B 3909 Procesní inženýrství**

Studijní obor: **Ovládání rizik**

Téma práce: **Analýza krizové komunikace při mimořádné události
výbuchu ve VOP Nováky, a. s.**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte teoretická východiska z oblasti krizové komunikace.
2. Analyzujte krizovou komunikaci mimořádné události výbuchu ve VOP, a. s. Nováky.
3. Porovnejte teoretická východiska a řešení konkrétní krizové komunikace mimořádné události, vyvodte závěry a doporučení aplikovatelná v praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] NĚMEC, Petr. Public relations: Komunikace v konfliktních a krizových situacích. 1. vydání. Praha: Management Press, 1999. ISBN 80-85943-66-2.

[2] VYMĚTAL, Štěpán. Krizová komunikace a komunikace rizika. 1. vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 978-80-247-2510-9.

[3] PŘIKRYLOVÁ, J., JAHODOVÁ, H. Moderní marketingová komunikace 1. vydání. Grada Publishing a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3622-8.

Další literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Marek Tomašík, Ph.D.

Ústav managementu

Datum zadání bakalářské práce:

15. prosince 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

11. května 2012

V Uherském Hradišti dne 22. února 2012

prof. Ing. Josef Polášek, Ph.D.
děkan

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Bakalárska práca sa zaoberá problematikou krízovej komunikácie. Zameriava sa na riešenie mimoriadnych udalostí, ktoré vznikli vo Vojenskom opravárenskom podniku Nováky, a. s. za posledných 7 rokov. V prvej časti sú zhrnuté teoretické podklady potrebné pre spracovanie praktickej časti. V praktickej časti sú riešené dve najtragickejšie mimoriadne udalosti vzniknuté v uvedenom podniku. Jednotlivé závažné priemyselné havárie sú rozobrané z hľadiska pripravenosti podniku a orgánov štátnej správy na riešenie mimoriadnych udalostí v oblasti krízovej komunikácie. Ďalej sú uvedené postupy a spôsoby poskytovania informácií verejnosti. V závere práce sú uvedené možné riešenia poskytovania informácií verejnosti.

Kľúčové slová: krízová komunikácia, mimoriadna udalosť, závažná priemyselná havária, vzťahy s verejnosťou.

ABSTRACT

Bachelor thesis deals with crisis communication. It aims to tackle emergencies arising in the Vojenský opravárenský podnik Nováky, a. s., in the last 7 year. The first section summarizes the theoretical background needed for the practical part of the process. The practical part is dealt two most tragic incidents arising in that company. The major industrial accidents are discussed in terms of company readiness and government bodies to deal with emergencies in crisis communication. The following are the procedures and modalities for providing information to the public. In conclusion there are the possible solutions to public information.

Keywords: crisis communication, emergency, major industrial accident, public relations.

„Túžba po pravde je umlčovaná odpoveďami, ktoré majú váhu authority, s ktorou nemožno diskutovať.“

Paul Tillich

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v archivu Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval/a samostatně a použitou literaturu jsem citoval/a. V případě publikace výsledků budu uveden/a jako spoluautor/ka;
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti dne

.....
podpis studenta/ky

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČASŤ	10
1 KOMUNIKÁCIA	11
1.1 FUNKCIE KOMUNIKÁCIE.....	11
1.2 KOMUNIKÁCIA AKO PROCES	11
2 MARKETINGOVÁ KOMUNIKÁCIA	14
2.1 KOMUNIKAČNÝ MIX	14
2.2 PUBLIC RELATIONS	15
2.2.1 Prvky komunikačného procesu v PR.....	15
3 KRÍZOVÁ KOMUNIKÁCIA	18
3.1 ZÁSADY KRÍZOVEJ KOMUNIKÁCIE.....	18
3.2 PR V KRÍZOVEJ KOMUNIKÁCI.....	19
3.2.1 Spolupráca s médiami	19
3.2.2 Externí poradcovia	20
3.2.3 Tlačový hovorca	20
3.2.4 Tlačové agentúry	21
3.2.5 Verejná mienka	21
3.3 PROSTRIEDKY FORMOVANIA ŽIADUJECJ PUBLICITY.....	21
3.3.1 Tlačová správa.....	22
3.3.2 Tlačová konferencia	23
3.3.3 Press foyer, briefing	23
3.3.4 Press trip (novinárska cesta).....	23
3.3.5 Riadený rozhovor	23
3.3.6 Riadený informačný únik	24
3.3.7 Lobbing	24
3.3.8 Astroturfing	24
3.3.9 Spin (doctoring).....	24
3.4 PROCES PLÁNOVANIA KRÍZOVEJ KOMUNIKÁCIE.....	24
4 KRÍZOVÝ MANAGEMENT	27
4.1 ZÁKLADNÉ POJMY KRÍZOVÉHO RIADENIA	27
II PRAKTICKÁ ČASŤ	30
5 VOJENSKÝ OPRAVÁRENSKÝ PODNIK NOVÁKY, A. S.	31

5.1	HLAVNÉ ČINNOSTI PODNIKU	32
5.2	HISTÓRIA VOP NOVÁKY, A. S.	33
5.3	VOP NOVÁKY, A. S. VO VZŤAHU SO ŽIVOTNÝM PROSTREDÍM	34
5.4	KONTROLA PODNIKU PODĽA ZÁKONA Č. 261/2002 Z. Z.	34
5.5	POVINNOSTI VOP NOVÁKY, A. S. PRI RIEŠENÍ MU	34
5.6	SYSTÉM INFORMOVANIA VEREJNOSTI VO VOP NOVÁKY, A.S.	35
5.6.1	Poskytovanie informácií v prípade ohrozenia	35
6	MIMORIADNE UDALOSTI VO VOP NOVÁKY, A. S.	36
6.1	MIMORIADNA UDALOSŤ ZO DŇA 2. MARCA 2007	36
6.1.1	Chronológia udalosti v dňoch od 2.3.2007	36
6.1.2	Priebeh udalosti	37
6.1.3	Technické a personálne zabezpečenie zásahu na mieste MU	40
6.1.4	Činnosť štátnych orgánov pri riešení MU	41
6.1.5	Činnosť krízového štábu pri riešení MU	42
6.1.6	Úlohy krízového štábu	42
6.1.7	Spôsob vyrozumenia okolitých obcí a verejnosti	43
6.1.8	Zhrnutie a vyhodnotenie MU	43
6.2	MIMORIADNA UDALOSŤ ZO DŇA 7. MARCA 2012	44
6.3	OPATRENIA MINISTERSTVA OBRANY SR	45
6.3.1	Opatrenia po udalosti zo dňa 2. marca 2007	45
6.3.2	Poskytovanie informácií médiám	46
7	INFORMOVANOSŤ MÉDIÍ	47
7.1	INFORMÁCIE Z MÉDIÍ ZO DŇA 2. 3. 2007	47
7.2	INFORMÁCIE Z MÉDIÍ ZO DŇA 7. 3. 2012	49
8	VYHODNOTENIE KRÍZOVEJ KOMUNIKÁCIE V ČASE MU V PODNIKU VOP NOVÁKY, A. S.	51
8.1	ODPORÚČANIA OPATRENÍ V OBLASTI KRÍZOVEJ KOMUNIKÁCII	51
	ZÁVĚR	53
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	57
	SEZNAM OBRÁZKŮ	59
	SEZNAM PŘÍLOH.....	60

ÚVOD

Krizová komunikácia býva v mnohých prípadoch podceňovaná. Avšak napriek tomu má významné miesto v systéme krízového riadenia. Je treba si uvedomiť, že správnou komunikáciou so zamestnancami, spolupracovníkmi, širokou verejnosťou, médiami a ostatnými orgánmi súčinnými pri riešení mimoriadnej udalosti dokážeme dopady mimoriadnej udalosti minimalizovať a zabrániť tak vzniku veľkých škôd na majetku, životnom prostredí, ujmy na zdraví, či dokonca na životoch.

Táto práca prejednáva v úvode o spôsoboch internej komunikácie a vo väčšej miere aj komunikácie s verejnosťou.

Dôležité pri vzniku mimoriadnej udalosti je poskytovanie informácií médiám a dotknutej verejnosti. Táto problematika je rozobraná v časti nazvanej „Public relations“ (vzťahy s verejnosťou). V časti public relations sú uvedené nástroje a prostriedky pre uskutočňovanie komunikácie s verejnosťou.

Súčasťou teoretickej časti sú tiež charakterizované základné pojmy krízového riadenia.

V praktickej časti je práca venovaná mimoriadnym udalostiam v slovenskom meste Nováky, kde vybuchla v delaboračnej hale Vojenského opravárenského podniku Nováky, a. s. munícia. O päť rokov neskôr v tej istej organizácii nastal pracovný úraz zamestnanca. V prvej spomenutej udalosti bolo 8 ľudí usmrtených a niekoľko desiatok ranených. V udalosti z roku 2012 bol jeden mŕtvy a dvaja ranení.

Súčasťou práce je analýza oboch týchto tragédií. Kto, kde, ako riešil mimoriadne udalosti, aké prostriedky boli použité pri likvidovaní následkov výbuchov. Aké opatrenia boli zavedené po týchto smutných udalostiach.

Praktická časť je zameraná na analýzu krízovej komunikácie behom mimoriadnych udalostí. Je v nej popísané, kto a ako poskytoval informácie verejnosti a médiám. S akými informáciami teda mali možnosť média narábať pri vytváraní reportáží. Rovnako dôležitá časť krízovej komunikácie je komunikácia medzi zložkami zaoberajúcimi sa zmierňovaním dôsledkov mimoriadnych udalostí a likvidačnými prácami. V tejto časti sú uvedené možné ďalšie spôsoby komunikácie s verejnosťou a návrhy, ako tento druh komunikácie skvalitniť.

I. TEORETICKÁ ČASŤ

1 KOMUNIKÁCIA

Slovo komunikácia pochádza z latinského *communicare*, čo znamená niečo oznamovať, s niekým sa o niečo deliť, zverovať sa niekomu s niečím, spoločne sa radiť. Je to interdisciplinárny pojem v sociológii, psychológii, pedagogike, kybernetike, filozofii, biológii, logike a v ďalších oboroch. [1]

Z hľadiska psychológie nie je komunikácia definovaná len ako prenos informácií medzi oznamovateľom a prijímateľom. Ide o vyjadrenie postoja k predmetu, o ovplyvňovanie, sťažovanie, či zľahčovanie porozumenia. Komunikáciu tiež možno charakterizovať ako dorozumievanie. [1]

1.1 Funkcie komunikácie

Komunikácia má mnoho funkcií, ktoré sa medzi sebou prelínajú, pričom hranice medzi jednotlivými funkciami nie sú jednoznačné.

- Funkcia informatívna – poskytovanie informácií, faktov jednotlivcovi alebo skupine ľudí.
- Funkcia inštruktívna – jedná sa o funkciu informačnú, ale s prídavkom vysvetlenia významu, postupu alebo návodu.
- Funkcia presvedčovacia – pôsobenie na človeka s cieľom zmeniť jeho názory, postoje, spôsoby konania pomocou argumentovania a logiky.
- Funkcia vzdelávacia a výchovná – uplatňuje sa predovšetkým v inštitúciách. Je prepojená s funkciou informačnou, inštruktívnou i s ďalšími funkciami.
- Funkcia motivačná – motivuje ľudí k plneniu vytýčených cieľov.
- Funkcia kontrolná – kontroluje sa pri nej činnosť jednotlivcov a skupín.
- Funkcia emotívna – umožňuje vyjadrenie uspokojenia sociálnych potrieb.
- Funkcia zábavná – cieľom je pobaviť, vytvoriť pocit pohody a spokojnosti. [1]

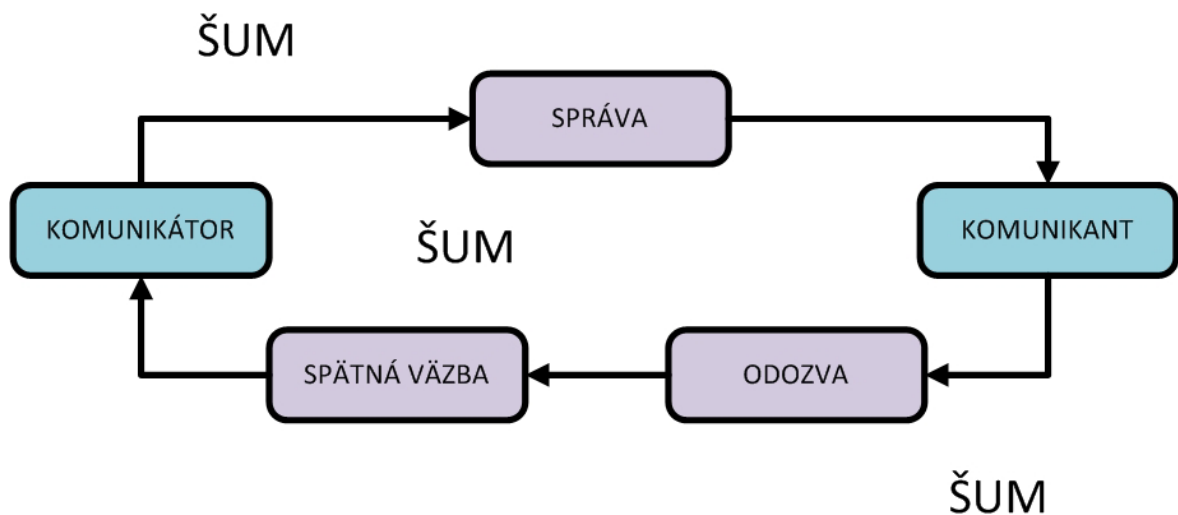
1.2 Komunikácia ako proces

Komunikačný proces predstavuje poskytovanie a výmenu informácií medzi minimálne dvoma osobami. V tejto činnosti subjekty na seba vzájomne pôsobia. Každý

z komunikujúcich ľudí sa snaží toho druhého ovplyvňovať, hľadať u neho podporu a sebaotvrdenie. [1]

Súčasťou komunikačného procesu sú tieto prvky:

Komunikátor – subjekt, ktorý vysiela správu a predpokladá, že príjemca má podobný kódovací systém, aby jeho oznámeniu porozumel. Jeho spôsob oznamovania môže byť chaotický, prípadne môže používať nevhodné komunikačné prostriedky. Taktiež môže zanedbať informáciu, že komunikácia je dvojsmerná cesta, tzn. nechce načúvať, len rozprávať. Do oznámenia premieta svoju osobnosť a osobné zaujatie, chce byť vypočutý a prijatý. [1]

Obrázok 1 Komunikačný proces

Komunikant (Prijímateľ) – subjekt, ktorý prijíma vyslanú správu. Jeho vnímanie je ovplyvnené skúsenosťami, vlastnými zámermi a cieľmi. Predpokladá sa, že komunikátor, tak ako prijímateľ, majú rovnaký spôsob kódovania. [1]

Komuniké – predstavuje vyslanú správu alebo pocit, ktorý človek oznamuje druhému. Táto správa má podobu neverbálnych a verbálnych symbolov. Verbálne symboly sú slová. Medzi neverbálne patrí napríklad kývanie hlavou, pokrčenie ramenami. [1]

Komunikačný kanál – cesta, prostredníctvom ktorej je informácia poslaná (napr. telefón, televízia, osobný kontakt, noviny). [1]

Kódovanie a dekódovanie – *kódovanie* je proces transformácie myšlienok odosielateľa do symbolickej formy vyjadrenia. Môžu to byť slová, schémy, grafy. *Dekódovanie* je proces,

v ktorom príjemca vníma a následne si vysvetľuje (dešifruje) význam symbolov, do ktorých odosielateľ správu zakódoval. Pri dekódovaní nie je správnosť určovaná len schopnosťami príjemcu. [1]

Odozva – reakcia prijímateľa (komunikanta) po prijatí správy (komuniké). [1]

Feed back (spätná väzba) – časť reakcie príjemcu, ktorá sa prenáša k odosielateľovi. Dáva informáciu o tom, ako je správa prijatá, vnímaná a chápaná. [1]

Komunikačné prostredie – dôležitý komunikačný prvok. Má významný vplyv na komunikáciu. Je to priestor, kde sa uskutočňuje komunikácia za prítomnosti rôzneho počtu ľudí. Môže to byť aj usporiadanie miestnosti. Vplyv na komunikáciu môže mať aj osvetlenie. Ďalej sem patria podnety, ktoré skresľujú komuniké, nazývané ako komunikačný šum. [1]

Komunikačný šum – neplánované poruchy alebo rušivé vplyvy počas komunikačného procesu. Zapríčiňujú skreslenie správy aj odozvy. [1]

2 MARKETINGOVÁ KOMUNIKÁCIA

Marketingovú komunikáciu možno definovať ako každú formu komunikácie, ktorú využíva organizácia k informovaniu, ovplyvňovaniu alebo presvedčaniu dnešných, či budúcich zákazníkov a verejnosti. Hlavným cieľom komunikácie je sprostredkovať informáciu a usmerňovať mienku, postoje, očakávania a spôsob chovania spotrebiteľa, a to v súlade so špecifickými cieľmi firmy. [2]

Marketingová komunikácia je previazaná s ostatnými marketingovými zložkami. Tak vzniká možnosť rýchlo analyzovať údaje o predaji, a taktiež sa zlepšuje merateľnosť účinkov komunikácie. [3]

2.1 Komunikačný mix

Komunikačný mix sa využíva na vytvorenie marketingovej stratégie zameranej na určitý segment trhu. Stratégia musí byť navrhnutá tak, aby sa dosiahla žiaduca pozícia výrobku, služby, mena firmy, či myšlienky v mysli zákazníka. Konceptia integrovanej marketingovej komunikácie vraví, že firma musí starostlivo kombinovať nástroje komunikácie a vytvoriť komunikačný mix, ktorý je koordinovaný. [4]

Prostredníctvom propagácie zdieľa podnik zákazníkom, obchodným partnerom i kľúčovej verejnosti informácie predovšetkým o svojich produktoch, cenách a miestach predaja. Pri tejto činnosti, ktorá je označená ako komunikačný mix, sa v súčasnosti používajú nástroje ako je reklama, podpora predaja, public relations (vzťahy s verejnosťou), osobný predaj a direct marketing (priamy marketing). [5]

Reklama – zložka komunikačného mixu, ktorú vníma verejnosť najviac a každodenne sa s ňou stretáva. Ide o neosobnú formu komunikácie, pri ktorej spoločnosti oslovujú širokú verejnosť prostredníctvom médií. Cieľom reklamy je informovať súčasných, ale i potenciálnych zákazníkov a presvedčiť ich o užitočnosti výrobkov, služieb alebo myšlienok. [4]

Podpora predaja – zahŕňa široký sortiment nástrojov ako sú kupóny, zľavy, či prémie. Taktiež ide o neosobnú formu komunikácie. Zatiaľ čo reklama uvádza dôvod nákupu, podpora predaja predstavuje konkrétny a jednoznačný motív na kúpu. Vzhľadom k tomu že je táto forma náročná finančne, možno ju používať len krátkodobo. [6]

Osobný predaj – je silným a účinným nástrojom komunikačného mixu. Stavia na sile osobnej a bezprostrednej komunikácie „face to face“ so zákazníkom. V tejto forme komunikácie je možná reakcia oboch strán na svoje chovanie, a teda je tu možnosť odpovedať na otázky a vysvetľovať zložitejšie problémy, čo u reklamy nie je možné. [4]

Direct marketing – slovensky nazývaný priamy marketing. Jedná sa o interaktívny nástroj marketingovej komunikácie, ktorý eviduje odozvu zákazníkov. Pre direct marketing je typické zameranie na určitý, vopred konkrétne vymedzený segment trhu. Napríklad ide o hromadné zasielanie kupónov, nábor predplatiteľov rôznych publikácií. [4]

Public relations – slovensky nazývané vzťahy s verejnosťou. Hlavnou úlohou public relations je sústavné budovanie dobrého mena organizácie, vytváranie pozitívnych vzťahov a komunikácie s verejnosťou. Prostredníctvom tejto formy komunikácie môže firma osloviť mnoho perspektívnych zákazníkov, na ktorých reklamy alebo predajne zameraná komunikácia nepôsobí. Firmy mnohokrát public relations podceňujú, lebo k nim pristupujú len ako k nadstavbe komerčnej komunikácie. [5]

2.2 Public relations

Princíp spočíva vo vytváraní dobrých vzťahov s rôznymi časťami firemnej verejnosti pomocou pozitívnej publicity a budovania pozitívneho image firmy pri obrane pred nepriaznivými informáciami o firme. Public relations (PR) sa dá chápať tiež ako organizovanie firemných alebo verejných akcií. [6]

PR predstavuje funkciu riadenia, ktorá hodnotí postoje verejnosti a zjednocuje postupy jednotlivca alebo organizácie so záujmami verejnosti. Pripravuje a uskutočňuje program činností, ktoré vedú k pochopeniu a prijatiu zo strany verejnosti. PR znamená aktívne ovplyvňovanie mienky s cieľom získať súhlas medzi občanmi. Súhlasom sa môže rozumieť nákup tovaru, služby, pri voľbách hlas pre politického kandidáta, prípadne politickú stranu. [7]

2.2.1 Prvky komunikačného procesu v PR

Subjekt PR – môže byť v komunikačnom procese určitá organizácia (firma, spoločnosť, korporácia, inštitúcia). Subjekt predstavuje iniciátora komunikačných vzťahov. [8]

Predmet PR – predmetom komunikácie v public relations je organizácia, alebo jej produkt. [8]

Ciele PR – sú významné v komunikačnom procese PR. Sú stanovené na základe firemnej filozofie. [8]

Plán (konceptia) PR – je presne vymedzená forma, ktorá určuje určitý časový limit, horizont (spravidla jeden rok, alebo časový úsek kampane), ciele PR, rozpočet a jednotlivé prostriedky, médiá, cieľové skupiny a spôsoby vyhodnocovania komunikácie a celého procesu public relations. [8]

Realizátor PR – v praxi uskutočňuje public relations a býva k tejto činnosti určený vnútorný subjekt, teda pracovník, či útvar. [8]

Prostriedky a formy v PR sa rozdeľujú do dvoch základných skupín:

- prostriedky a formy individuálnej pôsobnosti,
- prostriedky a formy skupinového pôsobenia.

Prostriedky a formy nesú informácie smerom k cieľovým osobám a skupinám. [8]

Komunikačné kanály PR – možno vybrať z veľkého počtu kanálov, ktoré sa rozdeľujú na:

- kanály osobnej komunikácie – v tomto prípade komunikuje jedna osoba s druhou alebo s viacerými osobami navzájom. Môže to byť návšteva, prezentácia podniku. Je to najstaršia a najúčinnějšía forma komunikácie.
- kanály neosobnej komunikácie – vkladajú medzi subjekty a cieľovú skupinu médiu. V tomto prípade nie je umožnená spätná väzba. K dispozícii sú hlavné tieto médiá: tlačová správa (v novinách, denníkoch, časopisoch, publikáciách), výstavy a veľtrhy, elektronické médiá (televízia, rozhlas), Out of home médiá (billboard, citylight) a ostatné (CD, DVD, mp3). [8]

Cieľová skupina PR – prijímateľ je vopred určený v pláne (konceptii). Cieľové skupiny v marketingovej komunikácii bývajú stanovené segmentáciou v marketingovej stratégii. V nepodnikateľskom prostredí je cieľová skupina určená zameraním subjektu. [8]

Spätná väzba (účinnosť PR) – umožňuje poznať účinnosť realizácie a uskutočniť prípadnú nápravu v budúcnosti. Výsledkom je plánovaná zmena, vytvorenie alebo udržanie pozitívneho vzťahu a hlavne dôvery medzi subjektom a cieľovou skupinou. [8]

3 KRÍZOVÁ KOMUNIKÁCIA

Krízová komunikácia je podmnožinou mediálnej komunikácie. Ide o komunikáciu s médiami, s novinármi a ich prostredníctvom komunikácia s verejnosťou. Je zdrojom, ktorým znepokojená verejnosť uspokojuje svoju potrebu informovanosti. [9]

Je nevyhnutné počítat' s negativizmom zo strany verejnosti. Pri styku s médiami nie je vhodné zamlčovať nepriaznivé informácie. Z dlhodobého hľadiska sa to pre organizáciu nevypláca. Dôležité je uvedomiť si ďalší jav, tzv. „Dávidov efekt“, čo predstavuje sklon médií stáť na strane slabších a neunášať sa hlavným prúdom myslenia. Takisto sklon médií je načúvanie odborníkom, pokiaľ možno nezávislým. [10]

3.1 Zásady krízovej komunikácie

Zásady krízovej komunikácie sú veľmi dôležité pre úspešnosť komunikácie organizácie s verejnosťou a udržania dobrého mena.

1. Organizácia by mala mať v akejkoľvek situácii zjednotený názor a jazyk, aby sa nestalo že „ľavá ruka nevie, čo robí pravá“. Teda aby sa vyhla rozdielnym interpretáciam danej problematiky.
2. Hovorca musí byť schopný ubezpečiť o svojej kompetencii. Touto osobou je človek, ktorý je už známy z dôb pred nastaním mimoriadnej udalosti a má už svoju reputáciu vybudovanú. Ak je potrebné doplniť hovorcu o odborníka, je potrebné tohto odborníka predstaviť osobou už médiám známou.
3. Je potrebné neodkladne informovať verejnosť o nepríjemnej situácii skôr, ako by sa o nej mala dozvedieť z iných informačných zdrojov. Ak je organizácia schopná vystúpiť s týmito nepríjemnými informáciami na verejnosť, získa si časť jej dôvery. Ak sa verejnosť dozvie o situácii z iných zdrojov, bude dôveryhodnosť organizácie značne narušená.
4. Informovať je potrebné neodkladne a v reálnom čase. Zadržovanie informácií má za príčinu špekulácie a poplašné správy.
5. Ak z nejakého dôvodu (súhlasu zodpovedných pracovníkov) nemôžu byť určité informácie zverejnené, musí byť jednomyselne uvedený dôvod. Pokiaľ je odmietnutie odôvodnené, má šancu, aby bolo prijaté. Tu znova platí, že ak s vysvetlením nepríde sama organizácia, príde s ním niekto iný a podá vlastnú verziu.

6. Keď je situácia už komplikovaná a neprehľadná, musí hovorca a vedenie zachovať rozvahu. Okolie si dokáže vytvoriť obraz o vývoji situácie z ich reakcií. Pokiaľ vedenie alebo hovorca prepadnú panike, ťažko niekto uverí, že majú situáciu pod kontrolou.
7. Nevyhnutné je postupovať podľa plánu a dokumentovať priebeh krízy a reakcie okolia. Bude to prínosné pre aktualizáciu krízového scenára a pre poučenie do budúcnosti.
8. Určite vhodnejšie je si na začiatku priznať horšie variácie a situáciu rozhodne nezľahčovať. V praxi sa dá povedať, že lepšie sa znáša priebeh z horšieho k lepšiemu.
9. Nikdy nezvaľovať vinu na iných a je potrebné si vždy zachovávať chladnú hlavu. Takisto sa nenechať ovplyvňovať osobnými urážkami.

Nečakáme na prejavy sympatií. Tie neprídu, pokiaľ sme si pre ne nevytvorili prostredie skôr. Nehneváme sa, ak médiá vykreslili situáciu proti nám. V takom prípade je potrebné konať a uskutočniť nápravu. [10]

3.2 PR v krízovej komunikácii

Hlavnú úlohu v problematike krízovej komunikácie predstavuje zložka marketingového komunikačného mixu, a to public relations. Tvorenie verejnej mienky a poskytovanie informácií verejnosti je pre túto zložku charakteristické.

3.2.1 Spolupráca s médiami

Spolupráca organizácie s médiami je veľmi dôležitá a nevyhnutná. V čase krízy by sa mala zúročiť priebežná a korektná spolupráca týchto subjektov. Pri komunikácii s médiami možno postupovať podľa nasledovných odporúčaní:

1. Oznamovacie prostriedky požadujú prvé informácie. Organizácia sa snaží zistiť, čo už médiá vedia. Stav znalostí médií je dôležitý pre spresnenie vlastnej stratégie a prípravy argumentácie. Vhodné je vyžiadať si čas na premyslenie s odkázaním na vlastný zber informácií pre neskreslené podanie informácií.
2. O vzniknutej situácii okamžite informujeme vedenie a zodpovedných pracovníkov. Vydáme opatrenie pre zachovanie bdlosti. Je veľmi pravdepodobné, pokiaľ zástupcovia médií neuspeli u hovorca, ich kroky budú smerovať priamo k vedeniu or-

organizácie. V tejto situácii je potrebná vnútorná komunikácia, samozrejme aj lojalita zamestnancov. Je treba urobiť maximum, aby prvá verzia bola verzia z nášho pohľadu. Najmä pri vzniku naozajstných katastrof sa nečaká kým sa ozvú médiá, ale postupuje sa podľa krízového scenára, tak aby sme mali vždy náskok.

3. Je potreba zapojiť ďalšie médiá. Pri odbavení najrýchlejších oznamovacích prostriedkov zapojíme ostatné, aby informácie boli rozptýlené, a aby bola zabezpečená objektivita zo strany médií. Týmto chceme predísť tomu, aby si monopolné médium nerobilo s informáciami, čo chce.

Profesionálnym prístupom k spracovaniu informácii poskytnutých médiám zvyšuje organizácia šancu, že za významné bude považované to, čo považuje za dôležité aj ona. [10]

3.2.2 Externí poradcovia

Pre udržanie dobrej reputácie (image) organizácie je vhodné nasadiť čo najlepšie sily. Ich veľkú časť by mala získať z vlastných zdrojov. Ak nie sú k dispozícii odborníci pre všetky odbory, je treba siahnuť mimo organizáciu. Výhodou týchto externých pracovníkov je, že nie sú v probléme zainteresovaní priamo, takže si zachovávajú nadhľad. Nevýhodou externistov je nákladová stránka, nakoľko nie sú lacní a musia byť zasvätení do mnohokrát utajovaných informácií organizácie. Za odborníkov sú považovaní ľudia z praxe ako lekári, právnici alebo vojaci. [10]

3.2.3 Tlačový hovorca

Akékoľvek informácie o organizácii by mala poskytovať len osoba týmto poverená, a to tlačový hovorca. Je to špecifická práca, ktorá si vyžaduje určité vlastnosti, znalosti, schopnosti. Pracovnou náplňou tlačového hovorcu býva obvykle:

- Pripravuje svoje vystúpenia podľa potreby aj vystúpenia predstaviteľov organizácie.
- Neustále je v kontakte s elektronickými a tlačovými médiami, novinárom poskytuje interview.
- Organizuje a väčšinou vedie tlačové akcie.
- Monitoruje publicitu organizácie v štruktúrach, ktoré s ňou súvisia.

- Spolupracuje s ostatnými členmi PR a ďalšími potrebnými zložkami organizácie. [10]

3.2.4 Tlačové agentúry

V Slovenskej republike je najvýznamnejšou agentúra TASR (Tlačová agentúra Slovenskej republiky). Ide o komplexný zdroj informácií s veľkým dôrazom na čo najrýchlejšie šírenie prostredníctvom vlastnej platenej siete. Má stály význam pre „centrálne“ oznamovacie prostriedky, tak pre regióny. [11]

3.2.5 Verejná mienka

Verejná mienka je súbor prevládajúcich názorov k určitému javu, v určitom čase, zastávaných neurčitým počtom ľudí. Verejnej mienke býva prisudzovaná schopnosť zaujať hodnotiace stanovisko, určovať, čo je a čo nie je správne z hľadiska kultúrneho, spoločenského, či bezpečnostného. [10]

3.3 Prostriedky formovania žiaducej publicity

Masové médiá sú hlavným sprostredkujúcim činiteľom, a teda i nástrojom súčasného PR k prenosu záujmových oznámení. Majú silný vplyv na formovanie spoločenského povedomia a mienky. Žiaduca, najčastejšie kladná alebo aspoň neutrálna publicita je dôležitým a významným aspektom práce PR. Najrozšírenejšími prostriedkami k formovaniu žiaducej publicity sú:

- tlačové správy,
- tlačové konferencie,
- press foyer, briefing,
- press trip,
- riadený rozhovor,
- riadený informačný únik,
- lobbying
- astroturfing,

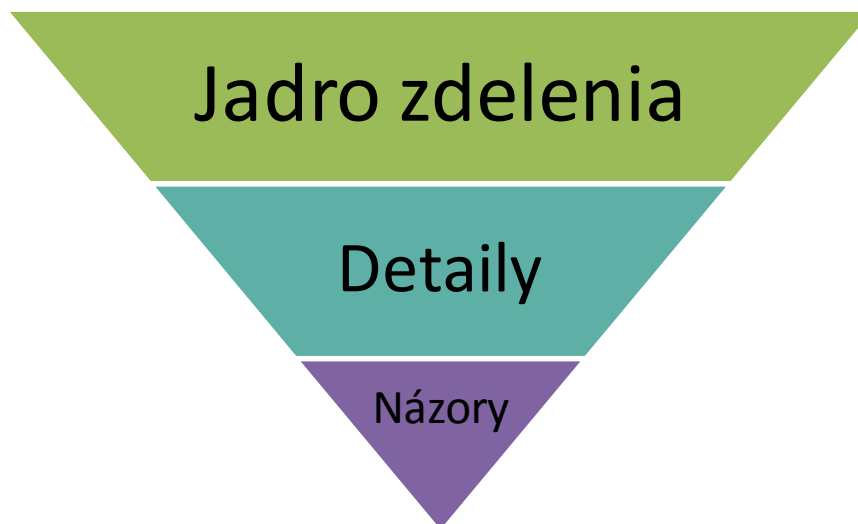
- spin, doctoring.

Spoločným cieľom spomínaných nástrojov k dosiahnutiu žiaducej publicity je poskytnúť novinárom dostatok vecných i odborných informácií. [7]

3.3.1 Tlačová správa

Je základným nástrojom komunikácie pracovníka tlačového odboru. Píše sa vtedy, ak máme spoločnosť potrebu informovať verejnosť o svojej činnosti. S nástupom nových technických vymožeností majú tlačové správy podobu nielen tlačenú, ale aj elektronickú. Nemusí to byť len v prípade, ak máme skutočne závažné informácie. [11]

Tlačová správa je strohý slohový útvar riadení tzv. pravidlom obrátenej pyramídy (Obrázok 2) a odpovedá na otázky Kto? Čo? Kedy? Kde? a S kým?. Dôležité je správne zoradiť fakty od najpodstatnejších k tým menej podstatným. Tiež je nutné tvoriť krátke vety a nie dlhé súvetia, aby sa čitateľ nestrácal a nemusel opätovne vracieť na začiatok vety. Ak správa obsahuje podstatné fakty a je správne radená, tak značným spôsobom uľahčuje prácu novinárovi, ktorý ju spracováva. Zvyšuje sa tým možnosť zverejnenia informácií a u novinára tak získame „plus“. [11]

Obrázok 2 Štruktúra tlačovej správy [10]

3.3.2 Tlačová konferencia

Tlačová konferencia (TK) by mala byť vyvrcholením mediálnej práce a mala by byť pozorne a starostlivo pripravovaná. Dopredu si pripravíme bodový scenár tlačovky. Starostlivo vyberieme informácie, ktoré chceme prezentovať a cieľ, ktorý chceme aby tlačová konferencia splnila, prípadne riziká a problematické okruhy. Tlačové odbory by mali zistiť médiá, ktoré sa danou problematikou zaoberajú, vrátane mien redaktorov, a tak poslať pozvánku vedúcemu rubriky, či šéfredaktorovi. Termín konania TK by mal byť oznámený s dostatočným odstupom. Výnimkou sú TK zvolané z dôvodu mimoriadnej situácie. Správa o ich konaní sa však medzi novinármi šíri rýchlo, lebo reagujú na záujem médií o aktuálnosť. [11]

3.3.3 Press foyer, briefing

Press foyer je rozhovor, interview, malá tlačová konferencia pre médiá v priestoroch vládnych budov, napríklad v predsálach či na chodbách. Využíva sa v praxi pri štátnych, exekutívnych či zákonodarných orgánov, pri čom ich predstavitelia predstupujú pravidelne pred novinárov. Po skončení zasadnutia informujú o aktuálnych záveroch a priebehu jednania. [7]

3.3.4 Press trip (novinárska cesta)

Spočíva v zorganizovaní reportážnej cesty pre skupinu novinárov zameraných na konkrétnu problematiku. Náklady spojené s touto cestou hradí organizátor. Organizátor press tripu zaisťuje výberom a prezentáciou tém žiaducu medializáciu a publicitu. Novinárska cesta taktiež napomáha k budovaniu neformálnych vzťahov medzi PR špecialistami organizácie a zúčastnenými novinármi. [7]

3.3.5 Riadený rozhovor

Riadený rozhovor je pripravená komunikačná situácia, ktorej cieľom je získať pozitívny, vecný, vážny či inak definovaný ohlas na to čo je prezentované. Jedná sa o profesionálne vedený rozhovor, ktorého zmyslom je získať určitú formu súhlasu a žiaduceho informovania príjemcov mediálneho obsahu. [7]

3.3.6 Riadený informačný únik

Radí sa medzi eticky sporné praxe v PR. Špecialisti PR využívajú túžby väčšiny redakcií o senzácie, exkluzívne a spoločensky významné informácie. Prostredníctvom nich vedú svoje klamné operácie. Takto sa stávajú redakcie prostriedkom pre vedenie psychologických operácií alebo psychologických vojen. [7]

3.3.7 Lobbying

Lobbying je presadzovanie záujmov určitých skupín. Získavanie súhlasu presvedčivou argumentáciou u osôb, ktoré majú v danej oblasti právomoc rozhodovať. Lobbying nepotrebuje medializáciu a uskutočňuje sa v „zákulisí“. Ak sa nedokáže presvedčiť cieľová skupina, tak sa postupuje prostredníctvom inscenácie (hlasu ľudu). Táto metóda sa v praxi nazýva astroturfing. [7]

3.3.8 Astroturfing

V astroturfingu ide o vytváranie umelého, klamného dojmu, ktorý má presvedčiť vodcov a politikov o postojoch, záujmoch verejnosti, či o čitateľských potrebách k určitej téme. [7]

3.3.9 Spin (doctoring)

Spin v preklade znamená faloš alebo manipuláciu. Jedná sa o formu jednostrannej komunikačnej praxe s využívaním klamlivej techniky a manipulačných metód. Patrí sem vyberanie termínov, ktoré svojimi emotívnymi nábojmi vplyvajú na vyznenie a význam konkrétnej informácie, udalosti. Medzi klamlivé techniky sa radia i rétorické a technologické zľahčovanie zlých správ. [7]

3.4 Proces plánovania krízovej komunikácie

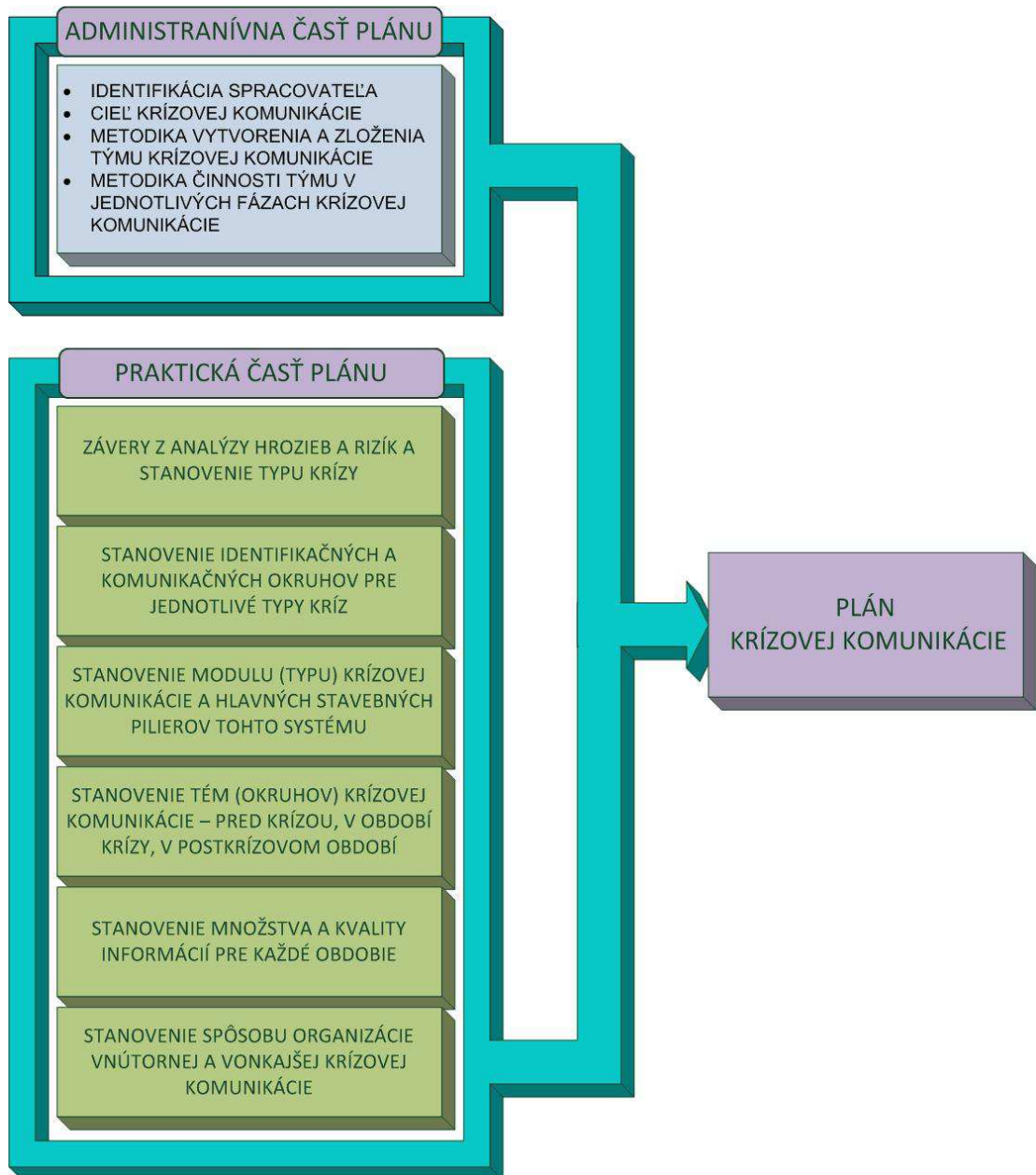
Pri vytváraní plánu krízovej komunikácie sa postupuje podľa nasledovného algoritmu:

1. Uvedomenie si príležitosti, stanovenie cieľu a úloh krízovej komunikácie, a to z hľadiska krízovej komunikácie, komunikačných okruhov, spoločenských priorít, ekonomických možností. Stanovenie rizík pri dosahovaní vytýčeného cieľa.
2. Analyzovanie hrozieb a vyhodnotenie možných kríz. V tejto časti sa analyzujú vytypované riziká, identifikujú sa subjekty v daných komunikačných okruhoch, teda

s kým je potrebné komunikovať (krízový štáb, polícia, médiá). Ďalej sa vytvára analýza a popis možnej krízy.

3. Stanovenie hlavných oporných pilierov krízovej komunikácie:
 - *kvalitu vzťahov* – budovanie vzťahov medzi všetkými účastníkmi krízovej komunikácie.
 - *informačný dizajn* – stanovenie obsahu kľúčového oznámenia, výber informačného kanálu (výber médiá), stanovenie reakcie na odozvu verejnosti.
 - *dialóg* – pri formovaní dialógu sa musí brať do úvahy pohľad expertov i pohľad laickej verejnosti.
4. Formulovanie základných okruhov tém krízovej komunikácie. Ide o sledovanie krízovej komunikácie v troch časových obdobiach:
 - *komunikácia pred krízou* – obsahom sú informácie o pripravenosti na krízu pred jej vznikom.
 - *krízová komunikácia počas krízy* – doterajší priebeh krízy, ako sa vyvíjajú udalosti. Definovanie informácií, ktoré sa musia podávať medzi jednotlivé komunikačné okruhy.
 - *komunikácia v pokrízovom období* – informovanie komunikačných partnerov o tom, že kríza bola úspešne zvládnutia, a že k ďalšej kríze podobného typu nedôjde.
5. Kvalitatívne a kvantitatívne vyhodnotenie krízy. Je potrebné odlišovať množstvo a kvalitu informácií, ktoré sú pripravené k podaniu po vypuknutí krízy. Pri porovnávaní krízových udalostí môžeme získať kvalitnejšie informácie o kríze. Pri porovnávaní musíme dbať na to, aby sme neboli obvinení z manipulácie.
6. Stanovenie spôsobu prezentácie je posledným bodom plánovania krízovej komunikácie. Existuje niekoľko spôsobov ako uskutočňovať krízovú komunikáciu vnútri organizácie. Väčšinou si vyberáme zo štyroch najvyužívanejších modelov a to:
 - tlačový hovorca organizácia (zamestnanecká funkcia)
 - pracovník úseku krízového riadenia
 - predstaviteľ vedenia
 - v sieti holdingovej spoločnosti

Výsledkom šesťbodového postupu je plán krízovej komunikácie, ktorý tvorí prílohu krízového plánu organizácie. Neexistuje právna norma, ktorá by upravovala obsah plánu krízovej komunikácie. Tento plán by mal obsahovať údaje uvedené na obrázku 3. [12]

Obrázok 3 Plán krízovej komunikácie

4 KRÍZOVÝ MANAGEMENT

„Krizový management je súhrn činností vecne príslušných inštitúcií určených na analýzu bezpečnostných rizík a ohrození, na monitorovanie rizikových činiteľov, na prevenciu vzniku krízových situácií a na plánovanie, organizovanie, uskutočňovanie a kontrolu činností určených na vytváranie podmienok na riešenie a na samotné riešenie krízových situácií.“ [13]

Je to teda súbor špecifických prístupov, metód a nástrojov, ktoré využívajú riadiaci pracovníci k zaisteniu funkčnosti subjektu za nepriaznivých okolností vplyvu zvyšovania hrozieb určitého typu. Je to forma managementu, kedy na zvládnutie situácie (krízovej situácie) nestačí využívanie bežných prostriedkov a kompetencií. Krízový management má za cieľ minimalizovať možnosť vzniku krízy a v prípade, že kríza nastala, redukovať rozsah škôd a minimalizovať dobu trvania krízy. [12]

4.1 Základné pojmy krízového riadenia

Riziko vyjadruje pravdepodobnosť vzniku mimoriadnej udalosti, rozsah ich následkov. Taktiež je možné riziko definovať ako možnosť vzniku nežiaducich následkov pri dosahovaní stanoveného cieľa. [12]

Hrozba je subjekt, ktorý má svojím pôsobením nežiaduci vplyv na bezpečnosť alebo môže poškodiť chránenú hodnotu alebo záujem iného subjektu. [12]

Nebezpečenstvom sa často označujú zdroje a príčiny, ktoré môžu vyvolať haváriu, narušiť bezpečnosť, ohroziť stabilitu a fungovanie príslušného systému, prípadne jeho okolia. [13]

Mimoriadna udalosť (MU) je závažná, časovo náročne predvídateľná a priestorovo ohraničená príhoda spôsobená negatívnym vplyvom živeľnej pohromy, technickej alebo technologickej havárie, prevádzkovej poruchy, činnosťou človeka, ktorá vyvolala narušenie stability systému alebo prebiehajúcich dejov a činností. Pri mimoriadnej udalosti sú ohrozené životy a zdravie osôb, majetok a životné prostredie. Takáto udalosť si vyžaduje uskutočňovanie záchranných a likvidačných prác. [13]

Mimoriadna situácia je časovo a priestorovo determinované ohrozenie života, zdravia, majetku a životného prostredia, hospodárstva štátu, ako aj orgánov verejnej správy, ktorá

nastala v dôsledku nastávajúcej mimoriadnej udalosti. Mimoriadnu udalosť možno z časového hľadiska rozdeliť na:

- krátkodobá (dni - týždne)
- strednodobá (mesiace - roky)
- dlhodobá (roky - desiatky rokov) [14]

Krízová situácia je mimoriadna udalosť, ktorá nadobudla také rozmery, že sa nedajú riešiť prostredníctvom štandardných opatrení, ktoré sú k dispozícii. Stávajúce opatrenia sú nedostačujúce a je potreba využitia ďalších prostriedkov. Získanie ďalších prostriedkov je možné len prostredníctvom obmedzenia bežných funkcií (práv a slobôd občanov). Toho však možno dosiahnuť len legislatívnym postupom, akým je vyhlásenie krízového stavu. [13]

Krízový stav je právny stav vyhlásený kompetentným orgánom verejnej správy na určitom území, na riešenie konkrétnej krízovej situácie. Je spojený s neúčinnosťou všeobecne postupov, nástrojov a mechanizmov riadenia a s potrebou uskutočňovania postupov krízového riadenia vrátane dočasného obmedzenia základných práv a slobôd. V prípade ak sa jedná o vyhlásenie krízového stavu, ktorý nie je spojený s obranou Slovenskej republiky pred vonkajším napadnutím možno vyhlásiť:

- výnimočný stav
- núdzový stav

Ďalej možno vyhlásiť krízový stav v čase vojny a vojnový stav. Tieto krízové stavy sa vyhlasujú v zmysle ústavného zákona 227/2002 Z. z. [13] [14]

Krízové plánovanie je súbor krízových opatrení, nástrojov a postupov k riešeniu krízových situácií a na odstraňovanie ich následkov, ktoré vykonávajú príslušné orgány verejnej správy, podnikateľské právnické a fyzické osoby. [13]

Krízový plán je dokument obsahujúci špecifické postupy potrebné pre riešenie mimoriadnych situácií vo verejnej správe, pri právnických a fyzických osobách a v ďalších subjektoch spracovávaných na základe analýzy a hodnotenia ich vnútorných a vonkajších rizík a ohrození. [13]

Krízový štáb je prvok krízového riadenia vytvorený štatutárnym zástupcom orgánu verejnej moci alebo právnickej osoby z vedúcich zamestnancov a pracovníkov krízového ma-

nažmentu. V špecifických prípadoch sa skladá z prizvaných odborníkov na dané odvetvie a situáciu, v ktorej sa krízová situácia odohráva. [13]

Krízový informačný systém predstavuje súbor technických a programových prostriedkov, súhrn údajov, dát a opatrení vrátane personálneho zabezpečenia, určených na podporu rozhodovacieho procesu a komunikáciu krízového manažmentu a na monitorovanie krízových činiteľov, a taktiež dôležitých pre vyrozumenie a varovanie obyvateľstva. [13]

Krízové zdravotnícke zabezpečenie je súhrn organizačného, materiáľno-technického a personálneho zdravotníckeho, hygienického a protiepidemiologického vybavenia na zabezpečenie zdravotnej starostlivosti obyvateľov, ozbrojených síl, ozbrojených bezpečnostných zborov a ostatných zložiek počas riešenia krízovej situácie, ale aj počas prípravy na jej riešenie. [13]

Integrovaný záchranný systém je koordinovaný postup zložiek IZS pri poskytovaní pomoci v tiesni, pri riešení mimoriadnych udalostí, a taktiež pri uskutočňovaní záchranných a likvidačných prác. [13]

II. PRAKTICKÁ ČASŤ

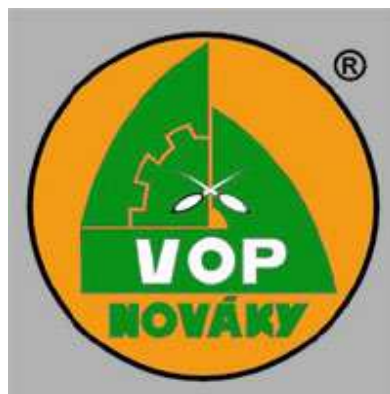
5 VOJENSKÝ OPRAVÁRENSKÝ PODNIK NOVÁKY, A. S.

Vojenský opravárenský podnik Nováky, a. s. sa nachádza v Trenčianskom kraji, južne od mesta Prievidza. Na mapke nižšie uvádzam pre prehľadnosť jeho lokalizáciu.

Obrázok 4 Mesto Nováky na mape Slovenska [26]

Vznikol po transformácii štátneho podniku Vojenský opravárenský podnik 015 Nováky, ktorý bol založený Ministerstvom obrany v roku 1957 za účelom realizácie obchodných aktivít so zameraním v prevažnej miere na vojenské účely. [15]

Obrázok 5 Logo VOP Nováky, a. s.[15]

Podnik sa zaoberá vykonávaním opráv, výrobou a ostatnými službami, ktoré sú poskytované v spojitosti s vojenským materiálom. Na základe zmluvných vzťahov prednostne na

zabezpečovanie obrany Slovenskej republiky, taktiež aj skladovaním výbušnín, zneškodňovaním munície a streliva. [15]

100%-tným akcionárom VOP Nováky, a. s. je Ministerstvo obrany Slovenskej republiky.

5.1 Hlavné činnosti podniku

- výroba školnej, cvičnej a ostatnej munície. Podnik vyrába pre výcvik vojenských jednotiek školnú muníciu podľa požiadaviek Ozbrojených síl Slovenskej republiky (OS SR),
- vývoj a výroba špeciálnych zariadení. VOP vyrába, konštruje stacionárne a mobilné zariadenia na delaboráciu, likvidáciu, opravu, vypaľovanie a renováciu munície,
- opravárenská činnosť. Do týchto činností patrí výmena poškodených častí a iniciátorov, obnova povrchovej ochrany, kontrola technických parametrov, revízia munície,
- delaborácia a likvidácia munície. Delaborácia je vykonávaná na zariadeniach vlastnej výroby a uskutočňuje sa automaticky na strojoch za ochranným pancierom. Využíva sa pri tom ekologická technológia, ktorú schvaľuje príslušný úrad životného prostredia. Podnik môže delaborovať a likvidovať muníciu členských štátov NATO. [17]
- ostatné práce - podnik pôsobí na civilnom trhu od roku 1994. Jeho činnosť v tejto oblasti je zameraná na dodávanie polyuretánových dielov pre automobilový priemysel. K jeho ďalším činnostiam v tomto odvetví patrí povrchová úprava dielov pre automobilový a strojársky priemysel. [17]

Obrázok 6 Zamestnanec pri likvidácii munície. [22]

5.2 História VOP Nováky, a. s.

V roku 1957 bol založený Vojenský opravárenský podnik 015 Nováky Ministerstvom obrany Československa. [15]

Po rozdelení federácie v roku 1993 Československa podnik stráca tretinu svojich trhov. Podnik sa tradične zaoberal likvidáciou a revíziou delostreleckej a raketovej munície, výrobou ostrej a cvičnej munície. Po roku 1993 sa podnik viac začal zameriavať na výrobky určené pre civilný sektor, a to na spracovanie a plastov a kovov pre automobilový priemysel. [15]

O päť rokov neskôr sa podnik dostal do finančných problémov. Časť činnosti podniku sa prerušila, a tak zamestnanci museli čerpať dovolenku. [15]

Roku 2000 sa v podniku likvidovali časti sovietskeho útočného raketového systému SS-23, ktorý mala slovenská armáda po rozdelení federácie vo výzbroji. SS-23 (označovaný ako Spider) je raketový systém umiestnený na mobilnom odpaľovacom zariadení. Dosah tejto zbrane bol 310 km s rýchlosťou 6,800 km/h. [16]

V januári 2006 bola spoločnosť transformovaná na akciovú spoločnosť na návrh vlády vtedajšieho premiéra Mikuláša Dzurindu.

Pri absolútnom využití kapacít podnik dokázal ročne zlikvidovať 12 000 ton rôznych typov munície. [17]

5.3 VOP Nováky, a. s. vo vzťahu so životným prostredím

Voda a vzduch sú prítomné vo všetkých fázach výrobného procesu. Aby nedochádzalo k znečisteniu životného prostredia (ŽP), VOP Nováky, a. s. sleduje a dodržiava všetky lokálne nariadenia úradu ŽP, a tým zaručuje, že emisie sa vo vode a vzduchu nachádzajú v absolútnom minime a v mnohých prípadoch sú obsiahnuté len vo veľmi malom množstve. [17]

5.4 Kontrola podniku podľa zákona č. 261/2002 Z. z.

Podnik je zaradený podľa zákona č. 261/2002 Z. z. do kategórie B. Z tohto zaradenia mu vyplýva povinnosť mať vypracované a implementované tieto dokumenty:

- program prevencie závažných priemyselných havárií,
- bezpečnostný riadiaci systém,
- bezpečnostnú správu,
- havarijný plán,
- podklady na vypracovanie plánu ochrany obyvateľstva. [17]

Zmienené dokumenty obsahujú technické, riadiace a prevádzkové informácie o rizikách podniku kategórie B a o ich eliminácii alebo znížení. [17]

Kontrolu vykonáva v zmysle zákona jedenkrát do roka Slovenská inšpekcia životného prostredia spoločne so zástupcami Obvodového úradu životného prostredia, Hasičského a záchranného zboru, Banského úradu, Inšpektorátu práce, Obvodného úradu krízového riadenia a Regionálneho úradu Verejného zdravotníctva. [17]

5.5 Povinnosti VOP Nováky, a. s. pri riešení MU

Pri vzniku mimoriadnej udalosti je podnik povinný organizačne zabezpečiť v čo najkratšom časovom rozmedzí likvidáciu MU, bezpečnosť zamestnancov a ďalší bezpečný chod výrobného zariadenia. Ďalej je povinný zabezpečiť vyrozumenie a varovanie bezprostredne ohrozeného obyvateľstva v okolí areálu podniku, ktorých sa môže MU dotknúť. [17]

5.6 Systém informovania verejnosti vo VOP Nováky, a.s.

V zmysle zákona č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií v znení neskorších noviel je povinnosťou prevádzkovateľa podniku, ktorý spôsobil závažnú priemyselnú haváriu (ZPH) informovať o tom verejnosť, ktorá môže byť danou haváriou dotknutá. [17]

5.6.1 Poskytovanie informácií v prípade ohrozenia

Podnik VOP Nováky, a. s. poskytuje informácie na:

- sekretariáte,
- útvare civilnej ochrany.

Pri ohrození zdravia, života a majetku možno volať na jednotné číslo tiesňového volania (integrováný záchranný systém) 112, ktoré je dostupné vo všetkých členských štátoch Európskej únie. [17]

6 MIMORIADNE UDALOSTI VO VOP NOVÁKY, A. S.

V rozmedzí rokov 2007 až 2012 vznikli vo Vojenskom opravárenskom podniku dve mimoriadne udalosti, ktoré mali za následok tragickú smrť deviatich zamestnancov. V kapitole sú popísané jednotlivým MU, a to z hľadiska časovej následnosti udalostí a z hľadiska riešenia každej udalosti zvlášť.

6.1 Mimoriadna udalosť zo dňa 2. marca 2007

Mimoriadna udalosť zo dňa 2. marca 2007 patrí medzi najtragickejšie havárie v histórii Slovenskej republiky. Pri tejto ZPH zahynulo 8 zamestnancov VOP Nováky, a. s. a niekoľko osôb bolo zranených. Posledná obeť tragickej udalosti sa našla až 4 mesiace od vzniku MU.

6.1.1 Chronológia udalosti v dňoch od 2.3.2007

2. marec 2007

Vo Vojenskom opravárenskom podniku Nováky, a. s. v čase 16:30 nastala explózia v muničnom sklade. Podľa prvotných informácií nastal výbuch v delaboreačnej miestnosti muničného skladu, kde sa likviduje munícia. Príslušné orgány spočiatku informovali o dvoch obetiach na životoch, o piatich ťažko a o 40 ľahko zranených osobách. V popoludňajšej zmene pracovalo v podniku 25 ľudí. [18]

Obrázok 7 Kráter po výbuchu. [25]

3. marec 2007

Na mieste výbuchu v areáli VOP, kde vznikol približne 20-metrový kráter. V tento deň sa začalo pátranie po nezvestných osobách za pomoci psovodov. Dôvodom tohto opatrenia bolo šesť nezvestných pracovníkov postihnutej delaboračnej miestnosti. [18]

4. marec 2007

Minister obrany SR František Kašický ponúkol svoju demisiu predsedovi vlády SR a prezidentovi SR. Premiér SR s demisiu ministra obrany neprijal. [18]

7. marec 2007

Vláda uvoľnila zo svojej rezervy po jedom miliónu korún pre pozostalú manželku, manžela a každé nezaopatrované dieťa po obetiach výbuchu vo VOP Nováky.

15. marec 2007

Z funkcie predsedu predstavenstva a riaditeľa VOP Nováky bol odvolaný Jozef Berk.

7. máj 2007

Na základe analýzy DNA bolo identifikovaných sedem z ôsmich obetí výbuchu, a zároveň boli tieto osoby vyhlásené za mŕtve.

Júl 2007

Podarilo sa identifikovať ôsmu obeť výbuchu.

6.1.2 Pribeh udalosti

2 marec 2007 - piatok

16:28 h. Krajské operačné stredisko záchranej zdravotnej služby (KOS ZZS) prijalo prostredníctvom tiesňovej linky 112 nejasné hlásenie o výbuchu. Následne na to zaznamenalo ďalších 5 hlásení, z ktorých sa dala presnejšie určiť lokalita MU. [19]

16:29 h. operačné stredisko Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru (OR HaZZ) v Prievidzi zaznamenalo hlásenie o výbuchu v obci Nováky v časti Dolina. [19]

16:30 h. príslušníci OR HaZZ vyrazili s technikou k miestu havárie. V čase ich príchodu už na mieste zasahovala hasičská jednotka VOP Nováky, a. s. [19]

Veliteľom zásahu bol príslušník OR HaZZ, npor. Jozef Krausko. Boli vytvorené dve prieskumné skupiny, ktoré monitorovali miesto havárie. Pri prieskume bolo nájdených 5 osôb. Z toho trom bola poskytnutá predlekárska pomoc. U dvoch osôb privolaný lekár konštatoval smrť. [19]

16:32 h. Ambulancia rýchlej lekárskej pomoci zo sídla ZZS Bojnice a rýchla zdravotná pomoc zo ZZS Prievidza uskutočnila výjazd na miesto havárie. [19]

16:42 h bola vydaná žiadosť od KOS ZZS na aktivovanie Traumatologického plánu Nemocnice s poliklinikou (NsP) Prievidza. Pre rozsah havárie boli informované NsP Partizánske, Nemocnica Bánovce, Nemocnica Handlová o možnosti prísunu väčšieho počtu zranených. Ďalej bolo vyzoomené Centrum popálenín a rekonštrukčnej chirurgie v Bratislave o možnosti prísunu popálených osôb leteckou záchrannou službou. [19]

16:45 h. Útvar krízového riadenia zvolal krízový štáb NsP Prievidza, ktorý aktivoval Traumatologický plán NsP.

Obrázok 8 Príchod sanitiek do VOP Nováky, a. s. [25]

V priebehu celej operácie hasiči odovzdávali ranených ZZS, ktorá vykonávala na mieste triedenie ranených, ošetrovanie a následný transport do NsP Prievidza.

19:07 h. bolo spod sutín vyslobodené telo mŕtveho muža.

Počas obhliadky postihnutej oblasti bolo zistené, že v priestore sa nachádza veľké množstvo munície. [19]

Obrázok 9 Príslušníci vojenskej polície prehládajú okolie [25]

Po prijatí informácií od príslušníkov vojenskej polície, o náleze 11 zranených osôb v lese vo vzdialenosti cca 3 km, vyslal veliteľ zásahu 16 hasičov na prenesenie postihnutých ku zbernému miestu a na poskytnutie prvej predlekárskej pomoci. [19]

20:17 h. sa podarilo požiare lokalizovať. Pyrotechnici zhodnotili situáciu v oblasti požiaru pre možné riziko výbuchu munície. Po vykonanej obhliadke považovali za nutné pokračovať v chladení výbušnín vodou. [19]

Obrázok 10 Hasiči pri hasení požiaru na mieste MU [25]

20:30 h. – 22:20 h. bol vykonaný prieskum postihnutej oblasti za pomoci termovíznych kamier postihnutej oblasti.

22:45 h. v postihnutej oblasti bola nájdená mŕtva žena.

23:15 h. posledná posádka rýchlej lekárskej pomoci opúšťa miesto MU.

23:30 h. bola prevedená normalizácia činnosti na základe rozhodnutia Krízového štábu NsP. [19]

3. marec 2007 - Sobota

02:00 h. v NsP Prievidza bola prijatá posledná ranená osoba.

07:30 h. bol vykonaný prieskum. Pyrotechnická skupina zhodnotila, že nie je potrebné pokračovať v ochladzovaní priestorov s muníciou. [19]

07:45 h. Záchranný a hasičský zbor ukončil svoju činnosť na mieste MU.

11:30 h. 78 zasahujúcich hasičov podstúpilo zdravotné vyšetrenie. Jeden z príslušníkov hasičského záchranného zboru bol hospitalizovaný.

14:30 h. príslušníci OR HaZZ boli povolaní späť na miesto udalosti. Posádka s termovíziou kamerou prehládala miesto udalosti a našla tretiu obeť. [19]

6.1.3 Technické a personálne zabezpečenie zásahu na mieste MU

Na zásahu sa v čase od 2.3.2007 do 3.3.2007 podieľalo:

- 84 príslušníkov HaZZ,
- 27 členov obecných hasičských zborov,
- 19 zamestnancov závodných hasičských zborov,
- 3 zamestnanci hasičskej jednotky Vojenského útvaru 5782 Nováky,
- 4 hasičky Vojenského útvaru 1056 Zemianske Kostolany,
- 34 lekárov,
- 5 vodičov ZZS,
- nezistený počet zdravotných sestier a sanitárov. [19]

Pre zaistenie regulácie dopravy a poriadkovej služby bol povolaný Policajný zbor SR a Vojenská polícia.

Celkovo bolo použitých 40 ks hasičskej techniky:

- 30 ks HaZZ,
- 6 ks hasičských závodných zborov,

- 1 ks obecný hasičský zbor,
- 1 ks banská záchranná služba,
- 2 ks hasičských jednotiek VÚ.

Na hasenie požiarov a chladenie priestorov s výbušnami bolo použitých celkovo cca 240 000 litrov vody. [19]

6.1.4 Činnosť štátnych orgánov pri riešení MU

O 16:55 hod. bol vytvorený krízový štáb Obvodného úradu (KŠ ObÚ) v Prievidzi. Bola vytvorená operačná skupina na zber a vyhodnocovanie informácií. Krajskému úradu v Trenčíne bola odoslaná „Informačná správa“ s dosiaľ vykonanými opatreniami vo VOP Nováky, a. s. [20]

Na miesto prišiel minister obrany SR a vytvoril krízový štáb (KŠ), ktorý aj osobne riadil. KŠ prevzal celkové krízové riadenie v objekte VOP Nováky, a. s. Členmi KŠ boli príslušníci:

- HaZZ,
- pyrotechnici,
- vyšetrovatelia,
- kontrolné chemické laboratórium MV SR,
- záchranná zdravotná služba,
- Ozbrojené sily SR,
- Vojenská polícia,
- Hornonitrianske bane Prievidza,
- VOP Nováky, a. s.

KŠ v spolupráci s prezidentom Policajného zboru koordinoval činnosť jednotlivých zložiek IZS.

Na miesto ZPH prišli taktiež:

- predseda vlády,
- podpredseda vlády a minister vnútra,

- minister životného prostredia,
- minister zdravotníctva. [20]

O činnosti krízového štábu sa priamo na miesto havárie prišiel informovať aj prezident SR. V rámci MO SR bol aktivovaný KŠ, ktorý riadil náčelník Generálneho štábu ozbrojených síl SR. Ním boli do činnosti uvedené skupiny a prostriedky ozbrojených síl na riešenie MU v Novákoch. [20]

Výrazné zlepšenie spolupráce nasadených síl a zložiek pri vykonávaní záchranných a likvidačných prác nastalo po vytvorení riadiaceho štábu veliteľa zásahu a po zriadení KŠ ministra obrany. [20]

6.1.5 Činnosť krízového štábu pri riešení MU

Na mieste MU minister obrany SR, po zistení situácie, vytvoril KŠ, ktorý osobne riadil.

Členovia KŠ zisťovali do akej miery zasiahla MU subjekt a v akom rozsahu obmedzila jeho činnosť. Vypracovali odhad negatívnych dôsledkov, škôd a strát. Zaoberali sa aj výpočtom dĺžky trvania týchto negatívnych dopadov. Ďalej KŠ hľadal vhodné opatrenia na minimalizáciu možných negatívnych dôsledkov krízy. [20]

Činnosť KŠ bola zameraná na:

- aktivovanie orgánov potrebných pri krízovom riadení,
- analyzovanie vzniknutej situácie a realizovanie krízových opatrení,
- zabezpečenie síl, prostriedkov, zdrojov pre riešenie MU,
- vytvorenie analýzy prvotnej príčiny vzniku MU. [20]

V neposlednej rade sa KŠ zaoberal záchranou a odsunom zamestnancov z postihnutej oblasti. Súčasťou činnosti KŠ bolo prijatie opatrení na zabránenie ďalších strát na životoch.

6.1.6 Úlohy krízového štábu

Na základe prvotných informácií KŠ aktivoval prvky bezpečnostného systému SR a jeho zložky, IZS. Podľa vyvinutej reálnej situácie evakuácia a odsun obyvateľov z postihnutých oblastí nebola nutná. KŠ naďalej získaval a doplňoval informácie o MU a následne podľa potreby upravoval opatrenia na riešenie krízy. Prerušil činnosti, ktoré nesúviseli s riešením

danej MU. V priebehu riešenia krízy zabraňoval vzniku paniky. Preventívne prijímal opatrenia proti stupňovaniu krízy ako celku. Na mieste bol zavedený režim zásobovania osôb v postihnutej oblasti. Členovia KŠ priebežne podávali informácie o kríze nadriadeným orgánom krízového managmentu a štátnej správy. [20]

6.1.7 Spôsob vyrozumienia okolitých obcí a verejnosti

Mesto Nováky, obce Lehota pod Vtáčnikom, Kocúrany, Opatovce nad Nitrou, Šutovce, mesto Prievidza boli vyrozumené o vzniknutej situácii do 18:00 hod. Okolitým obciam boli poskytované informácie prostredníctvom veliteľa zásahu až do ukončenia záchranných prác. [20]

Obyvateľstvo bolo informované prostredníctvom regionálnej televízie TVP Prievidza, Rádiom Beta a aj ostatnými celoslovenskými médiami. Vyrozumenie prostredníctvom automatického systému vyrozumienia a varovania nebolo nutné. Vzhľadom na vzniknutú situáciu vo VOP Nováky, a. s. boli právnické osoby informované cez krízový štáb Obvodného úradu.

Pre podávanie správ a hlásení príbuzným, médiám a Odboru krízového riadenia zdravotníctva Trenčianskeho kraja pri Fakultnej nemocnici v Trenčíne, bolo vytvorené informačné stredisko. [20]

6.1.8 Zhrnutie a vyhodnotenie MU

Z analýzy vypracovanej rezortmi vnútra, obrany, zdravotníctva vyplynulo, že podnik v čase explózie nemal vypracovaný havarijný plán v súlade so zákonom. Na základe havarijného plánu podniku by sa nedalo včas a adekvátne reagovať na MU, ktorá nastala. Existujúci havarijný plán bol zastaraný a neoverený v praxi.

Zasahujúcim zložkám HaZZ nebol poskytnutý zoznam skladovanej munície a výbušnín. Riziko výbuchu sa nedalo predvídať, nakoľko nikto zo zodpovedných nevedel, aké rizikové materiály sa nachádzali v skladovacích priestoroch, a ktorých hrozil výbuch.

Taktiež nebol správne odhadnutý počet zranených osôb. Havária v muničnom sklade si vyžiadala osem strát na životoch.

Vyšetrovanie pokračovalo do roku 2011. Orgánmi činnými v trestnom konaní bolo obvinených 5 osôb. Obvinenými boli osoby z vedenia podniku a bezpečnostný technik, ktorí na základe výsledkov vyšetrovania zanedbali svoje povinnosti.

6.2 Mimoriadna udalosť zo dňa 7. marca 2012

Päť rokov po tragickej udalosti vo Vojenskom opravárenskom podniku Nováky, a. s., kde zahynulo 8 ľudí, nastala ďalšia mimoriadna udalosť, pri ktorej boli zranené 4 osoby. Jedna osoba podľahla zraneniam, ďalšie dve boli hospitalizované a jedna osoba bola zranená len ľahko.

Obrázok 11 URG-86
(ručný granát) [24]

V stredu 7. marca 2012 v čase 13:17 nastal v muničnom sklade počas inventarizácie výbuch munície URG-86 (univerzálny ručný granát). Na miesto nešťastia vycestovala predsedníčka vlády poverená riadením ministerstva obrany Iveta Radičová a náčelník generálneho štábu OS SR Peter Vojtek. Predbežné výsledky vyšetrovania ukázali, že pri inventarizácii neboli porušené zásady dodržiavania bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ani zásady bezpečnej manipulácie s municiou v priestoroch muničného skladu. Príčina vzniku výbuchu bola predmetom ďalšieho vyšetrovania a expertíz. Predbežne sa vyšetrovaním zistilo, že k explózií došlo pravdepodobne v dôsledku samovoľnej iniciácie. [27]

Typ ručného granátu URG-86 bol vyrobený v roku 2007 vo VOP Nováky. Pri teste tejto munície v roku 2006 boli zistené nedostatky. Granáty boli bezpečné pre hádžuceho, ale nespĺňali svoju funkciu z hľadiska výbušnosti v časovom intervale. [28]

Munícia bola reklamovaná u výrobcu VOP Nováky. Podnik vykonal v rokoch 2008 až 2009 opravu granátov URG-86 v počte 8760 kusov. [28]

Posledná skúška série tejto munície prebehla v roku 2011 s kladným výsledkom, pričom sa tento typ granátu môže používať do roku 2014. [28]

6.3 Opatrenia Ministerstva obrany SR

Ministerstvo obrany SR je 100%-ný akcionár VOP Nováky, a. s. a jeho účasť pri riešení každej MU je nevyhnutná. Pri jednotlivých MU prijali niekoľko opatrení, ktoré mali za cieľ vyriešiť vzniknuté udalosti. Potrebná bola aj komunikácia s jednotlivými zložkami, ktoré sa podieľali na záchranných a likvidačných prácach. Rovnako dôležitá je komunikácia s verejnosťou prostredníctvom masmédií. [29]

Ministerstvo obrany reaguje na vzniknuté mimoriadne udalosti okamžite.

Centrum riadenia operácií, ktoré má informácie o každej mimoriadnej udalosti ako prvé, je o nej povinné do 5 minút informovať náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR. Ten o udalosti následne informuje ministra obrany SR a vydá príslušné pokyny na jej riešenie. [29]

6.3.1 Opatrenia po udalosti zo dňa 2. marca 2007

Od udalosti zo dňa 2. marca 2007 vedenie spoločnosti Vojenský opravárenský podnik Nováky, a. s. prijalo viaceré opatrenie v oblasti technickej, personálnej, BOZP a protipožiarna ochrany. Cieľom týchto opatrení bolo zabezpečiť výkon podnikateľskej činnosti so zamedzením a minimalizovaním možností vzniku výbuchu, prípadne inej nebezpečnej udalosti spôsobilej ohroziť život a zdravie zamestnancov a majetok spoločnosti. [29]

Podnik VOP Nováky, a. s. prijal nasledovné opatrenia:

Výrobné a skladové objekty boli zrenovované a zmodernizované za účelom zamedzenia možnosti vzniku výbuchu alebo inej nebezpečnej udalosti spôsobilej ohroziť zdravie zamestnancov a majetok spoločnosti.[29]

Spoločnosť obmedzila rozsah skladových priestorov a objem skladovaného výbušného materiálu v priestoroch spoločnosti a stanovila maximálnu obložnosť z dôvodu zamedzenia nebezpečenstva výbuchu a minimalizácie následkov v prípade vzniku výbuchu. [29]

Podnik ako celok prešiel obnovou certifikačného procesu na obnovenie certifikátu ISO 9000 a na získanie certifikácie SOŠ AQAP 2120:2009 – osvedčenie o zhode (systém zabezpečovania kvality podľa SOŠ AQAP 2120:2009). [29]

VOP Nováky, a. s. opätovne získal povolenia a rozhodnutia príslušných orgánov (Hlavný bankový úrad v Banskej Štiavnici a Obvodný bankový úrad v Prievidzi) potrebné pre vykonávanie podnikateľskej činnosti:

- rozhodnutie a súhlas Hlavného bankového úradu (HBÚ) na spracovanie výbušnín
- povolenie Obvodného bankového úradu (OBÚ) na odber výbušnín
- povolenie OBÚ na užívanie skladov výbušnín
- rozhodnutie a súhlas HBÚ na ničenie výbušných predmetov

V zmysle zákona č. 261/2002 Z. z. o závažných priemyselných haváriách na predchádzanie vzniku ZPH, bola spoločnosť zaradená medzi podniky kategórie „B“. [29]

6.3.2 Poskytovanie informácií médiám

Ministerstvo obrany poskytuje informácie buď písomnou formou tlačových správ, prípadne odpoveďami na konkrétne novinárske otázky a samozrejme telefonicky prostredníctvom hovorca Ministerstva obrany SR alebo hovorca Ozbrojených síl SR. [29]

V prípade udalosti zo dňa 2. marca 2007 bol vyslaný hovorca Ministerstva obrany SR priamo na miesto udalosti a komunikoval s médiami priamo na mieste mimoriadnej udalosti. Zároveň po celú dobu komunikoval s Centrom riadenia operácií Ozbrojených síl SR, ktoré mu poskytovalo aktuálne informácie o prijatých opatreniach z úrovne velenia. [29]

7 INFORMOVANOSŤ MÉDIÍ

Tvorenie verejnej mienky prostredníctvom médií je neoddeliteľná časť krízovej komunikácie v čase mimoriadnej udalosti. Verejnou mienkou je ovplyvnená široká verejnosť. V tejto oblasti krízovej komunikácie, pri tejto špecifickej MU, zohrávajú hlavnú úlohu vedúci predstavitel' VOP Nováky, a. s., minister obrany, hovorca ministerstva obrany, predseda vlády a ďalší významní predstavitelia. Tieto osoby by mali informovať občanov o vzniknutej MU a priebežne informovať o postupoch a opatreniach, ktoré budú zavádzať pri riešení ZPH.

Verejnými vyhláseniami dávame istotu občanom, že danú situáciu máme pod kontrolou, že sa nemusia ničoho obávať, čím zabraňujeme vzniku paniky.

7.1 Informácie z médií zo dňa 2. 3. 2007

Minister obrany SR nariadil informovanie médií o priebehu, prijatých opatreniach pre riešenie MU iba z jedného vytýčeného miesta a jediným hovorcom.

V tejto kapitole je konkrétne rozobraná televízna reportáž, ktorá vznikala bezprostredne po vzniku MU v Novákoch v marci 2007 a bola odvysielaná v hlavných správach televízie TA3 2. marca 2007.

Obrázok 12 Výbuch zachytený svedkom udalosti [21]

V reportáži sú diváci informovaní o výbuchu delaboračnej haly, ktorý vznikol z neznámej príčiny. Príčina bude predmetom vyšetrovania. Vyšetrovanie bude prebiehať niekoľko týždňov. O objekte, v ktorom výbuch nastal bolo známe, že sa v ňom detonovala munícia,

a preto bola explózia taká silná. Hala bola zrovnaná zo zemou a boli poškodené aj okolité objekty. Tlakovú vlnu cítili až v 11 km vzdialenej Prievidzi, kde povybíjal tlak okná. Svedkovia popísali udalosť ako hrôzu. Očitá svedkyňa vraví o kúdole prachu a ohňa, ktorý siahal do výšky až 50 - 60 metrov. Svedok výbuchu uvádza, že po prvej explózii vyšiel von a videl hríb po výbuchu a následne počul druhú explóziu. Zaznamenal aj lietajúce predmety vo vzduchu. Podľa informácií, ktoré boli médiám poskytnuté malo v čase vzniku MU v podniku pracovať v popoludňajšej zmene 25 zamestnancov, nebolo jasné však, koľko ľudí sa nachádzalo v budove.

Podľa predbežnej bilancie udalosti 14 ľudí skončilo s ťažkými a ľahkými zraneniami v Bojnickej nemocnici, jedného raneného previezli vrtuľníkom do Banskej Bystrice a ďalších ľahko zranených ošetrili v Partizánskom a v Topoľčanoch. Zatiaľ boli zistené dve obete na životoch.

V okolí delaboračnej haly sa nachádzala ďalšia munícia, ktorú hasiči chladili vodou, aby tak zabránili ďalšej explózii. V čase krátko po 19:30 bolo jasné, že ďalšie nebezpečenstvo nehrozí.

V reportáži ďalej boli odvysielané vyjadrenia respondentov a to:

- Dušan Šimka – primátor mesta Nováky,
- Vladimír Gemela – hovorca Ministerstva obrany SR,
- František Kašický – minister obrany,
- Róbert Kaliňák – minister vnútra,
- Róbert Fico – predseda vlády.

Konkrétne tieto osoby informovali televíziu o postupoch pri riešení MU, o škodách a o počte zranených.

Obrázok 13 Na mieste MU zľava Róbert Fico, František Kašický. [25]

Hovorca ministerstva obrany informoval o postupe pyrotechnikov a ľudí s termokamerami, ktorý prehládávajú ruiny. Termovízne kamery neodhalili prítomnosť ďalších obetí.

František Kašický, minister obrany, ubezpečil médiá, že celú situáciu majú absolútne pod kontrolou. Následne vylúčil nebezpečenstvo ďalšieho výbuchu. Uviedol, že už sú prijaté opatrenia na odstraňovanie následkov a škôd MU.

Róbert Kaliňák, minister vnútra, informoval o prítomnosti vyšetrovateľov polície a o začatom vyšetrowaní príčiny vzniku tohto nešťastia.

Primátor mesta Nováky a predseda vlády vyjadrili ľútosť nad vzniknutou situáciou a dovtedy známymi dvoma tragicky zosnulými osobami. [30]

7.2 Informácie z médií zo dňa 7. 3. 2012

Prvé verejné a oficiálne vyhlásenie preniesla predsedníčka vlády, ktorá zároveň bola poverená riadením ministerstva obrany. Toto prehlásenie bolo podané 7 hodín po výbuchu.

V nasledujúcej kapitole je rozobratá reportáž, ktorú natočili reportéri televízie TA3 v čase vzniku MU, dňa 7. 3. 2012 v Novákoch. Reportáž bola odvysielaná v správach televízie TA3 7. marca 2012. Uvedené sú informácie, ktoré mali reportéri k dispozícii a ktoré aj zverejnili

Pri inventarizácii skladu, ktorá prebiehala od decembra roku 2011 vybuchla jedna z debien s granátmi. Výbuch mal nastať pri kontrole uzavretej cínovej debny s granátmi. Jeden zamestnanec podniku explóziu neprežil. Jeho kolega, pyrotechnik, bol zranený len ľahko. Ďalej museli hospitalizovať dvoch civilistov.

Presná príčina udalosti je predmetom ďalšieho vyšetrovania.

Pre televíziu TA3 sa vyslovili:

- Ladislav Gerlich – riaditeľ NsP v Bojniciach,
- Iveta Radičová – predsedníčka vlády.

Riaditeľ Nemocnice s poliklinikou v Bojniciach informoval médiá o zdravotnom stave zranených osôb, ktoré boli prijaté na vyšetrenie do ich nemocnice. Uviedol, že úrazy vznikli v dôsledku tlakovej vlny a črepín. Jeden zranený sa v čase rozhovoru s Ladislavom Gerlichom nachádzal na operačnej sále. Druhý zranený bol ošetrený. Oboja boli hospitalizovaní.

Obrázok 14 Príchod premiérky na miesto výbuchu [23]

Predsedníčka vlády Iveta Radičová informovala o možnej príčine výbuchu granátu a o presnom mieste, kde výbuch nastal. Vyslovila odporúčanie náčelníkovi generálneho štábu, aby dané výrobky (ručné granáty) vrátil výrobcovi. [31]

8 VYHODNOTENIE KRÍZOVEJ KOMUNIKÁCIE V ČASE MU V PODNIKU VOP NOVÁKY, A. S.

Z uvedených skutočností v čase prevej rozoberanej MU vyplýva, že podnik VOP Nováky, a. s. nebol pripravený na riešenie ZPH. Nakoľko nebol vypracovaný havarijný plán v súlade so zákonom, podnik nemohol na vzniknutú situáciu reagovať adekvátne a v čas. O vypracovaní plánu krízovej komunikácie, ktorý by bolo možné využiť pri riešení MU, na určenie nástrojov a prostriedkov pre krízovú komunikáciu, nie sú záznamy. Z dôvodu nevypracovania plánu krízovej komunikácie, ktorý býva prílohou krízového plánu, predstavitelia podniku nevedeli ako v tejto oblasti postupovať. Náprava bola vykonaná až po MU zo dňa 2. 3. 2007 a to na základe platnej legislatívy č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií. V zmysle tohto zákona podnik vypracoval dokument „Informovanie verejnosti o možnom ohrození“, kde je popísané ako má byť verejnosť informovaná a ako sa má správať dotknutá verejnosť v prípade ohrozenia.

V prípade MU 2. 3. 2007 kontrolu nad komunikovaním s verejnosťou a médiami prevzal minister obrany, keď vydal príkaz o určení jediného hovorcu a určenie konkrétneho miesta odkiaľ budú informácie médiám poskytované. Média boli priamo na mieste informované objektívne hovorcom MO. Vo väčšom časovom odstupe boli informované prostredníctvom tlačových správ a tlačových konferencií. Komunikácia medzi zložkami IZS a ostatnými orgánmi, ktoré sa zaoberali riešením MU sa zlepšila až po zriadení riadiaceho štábu veliteľa zásahu a vytvorení krízového štábu ministrom obrany. Okolité obce boli vyrozumené prostredníctvom rozhlasov a hromadných zdelovacích prostriedkov. Bolo zriadené informačné stredisko, v ktorom sa poskytovali informácie pre príbuzných postihnutých osôb.

Po výbuchu granátu 7. 3. 2012, VOP Nováky, a. s. taktiež nekomunikovalo s médiami. Informácie poskytoval hovorca ministerstva obrany. Informovanie priamo na mieste podniku nebolo zabezpečené. Prvá, ktorá sa k situácii vyjadrila bola premiérka Iveta Radičová, a to 7 hodín po výbuchu.

8.1 Odporúčania opatrení v oblasti krízovej komunikácii

Vhodným nástrojom pre poskytovanie informácií postihnutej verejnosti by bolo zriadenie informačnej telefónnej linky. Uskutočnenie nebolo možné, na koľko sa telefónna sieť nie-

koľko hodín po vzniku MU zrútila. Preto sa VOP Nováky, a. s. navrhuje obnovenie a posilnenie technického zabezpečenia telekomunikačných sietí.

Je nutné zriadenie informačného odboru v podniku. Zaškolenie pracovníkov a vydanie oprávnenia poskytovať týmto osobám informácie médiám.

Vzhľadom na nepripravenosť a neodbornosť pri poskytovaní informácií niektorých významných osôb, sa odporúča komunikovať s médiami výhradne prostredníctvom hovorcov. Nepripravenosť odpovedať a nedôveryhodnosť pri odpovedaní na otázky reportérom nevytvára dobrý obraz o situácii pre prijímateľa správ (čitateľ, divák).

ZÁVĚR

Cieľom práce bolo poukázať na význam krízovej komunikácie pri riešení mimoriadnych udalostí, pri zmierňovaní ich dopadov a pri záchranných a likvidačných prácach.

Teoretická časť bakalárskej práce bola zameraná na problematiku krízovej komunikácie, public relations a krízového managementu. Ďalej boli popísané spôsoby ovplyvňovania verejnej mienky a spôsoby komunikovania s verejnosťou.

Praktická časť sa zameriava na konkrétne mimoriadne udalosti, na ktorých riešenie bolo tiež potrebné využitie krízovej komunikácie. Táto časť sa zaoberala rozborom dvoch tragických udalostí, ktoré sa odohrali v slovenskom meste Nováky, v podniku VOP Nováky, a. s. a vyžiadali si tú najvyššiu daň, ľudské životy.

Informácie pre analýzu boli čerpané z monografických publikácií, z rôznych internetových zdrojov, z vyjadrení hovorcov ministerstva obrany, z televíznych reportáží a zo správ z elektronických a tlačných masmédií.

Z uskutočnenej analýzy vyplynulo, že podnik VOP Nováky, a. s. nie je dostatočne pripravený v oblasti problematiky krízovej komunikácie a v riešení ZPH. Túto oblasť zastávalo v čase MU ministerstvo obrany SR, a to samotný minister a hovorca MO SR. Pre rozsah a závažný dopad udalostí pre spoločnosť boli dôležité, vyjadrenia vysokých politických funkcionárov. K výbuchom sa vyjadrili premiér, minister zdravotníctva SR a minister životného prostredia SR. Po prvej priemyselnej havárii boli zavedené opatrenia na zlepšenie stavu pripravenosti pred ZPH v zmysle platnej legislatívy. Činnosť podniku bola pozastavená do vykonania náprav.

Súčasťou metodiky práce bola prevedená analýza krízovej komunikácie. Na základe výsledkov z analýzy boli navrhnuté opatrenia pre zlepšenie tejto oblasti v podobných situáciách do budúcnosti.

Týmito navrhnutými opatreniami by spoločnosť mohla v budúcnosti efektívnejšie riadiť krízovú komunikáciu. Dalo by sa predísť problémom pri riadení a koordinácii záchranných a likvidačných prác. Neinformovanosť občanov a dotknutej verejnosti by nevyvolávala paniku a kvalitnou komunikáciou by si podnik dokázal zachovať svoje meno.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografické publikácie:

- [1] MIKULÁŠTÍK, Milan. *Komunikační dovednosti v praxi*. Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0650-4.
- [2] HESKOVA, Marie. *Marketing*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 1996. ISBN 80-245-0995-4.
- [3] FREY, Petr. *Marketingová komunikace: to nejlepší z nových trendů*. 2. rozš. vyd. Praha: Management Press, 2008. ISBN 978-80-7261-160-7.
- [4] PŘIKRYLOVÁ, J., JAHODOVÁ, H. *Moderní marketingová komunikace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3622-8.
- [5] FORET, Miroslav. *Marketing pro začátečníky*. 2., aktualiz. vyd. Brno: Computer Press, 2010. Praxe manažera (Computer Press). ISBN 978-80-251-3234-0.
- [6] KOTLER, Philip. *Marketing*. Praha: Grada, 2004. ISBN 978-80-247-0513-2.
- [7] FTOREK, Jozef. *Public relations a politika: kdo a jak řídí naše osudy s naším souhlasem*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-802-4733-760.
- [8] SVOBODA, Václav. *Public relations moderně a účinně*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2009, 239 s. ISBN 978-80-247-2866-7.
- [9] BEDNÁŘ, Vojtěch a Hana JAHODOVÁ. *Mediální komunikace pro management*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3629-7.
- [10] NĚMEC, Petr. *Public relations: komunikace v konfliktních a krizových situacích*. Praha: Management Press, 1999. ISBN 80-859-4366-2.
- [11] BAJČAN, Roman. *Techniky public relations, aneb, Jak pracovat s médii*. Praha: Management Press, 2003. ISBN 80-726-1096-1.
- [12] ANTUŠÁK, Emil. *Krizový management: hrozby - krize - příležitosti*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. ISBN 978-807-3574-888.
- [13] ŠIMÁK, L. a kol.: *Terminologický slovník krizového říadenia*. Žilinsk univerzita, Žilina, 2005. ISBN 80-88829-75-5.

[14] ŠENOVSÝ, M., ADAMEC, V. *Základy krizového managementu*. 2. dopl. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2004. ISBN 80-866-3444-2.

www stránky:

[15] O spoločnosti VOP Nováky. [online]. [cit. 2012-02-04]. Dostupné z: http://www.vopnovaky.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=17%3Ao-spolonosti-vop-novaky&catid=1%3Amain&lang=sk

[16] Weapons of Mass Destruction (WMD). [online]. [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/wmd/world/russia/ss-23.htm>

[17] Informovanie verejnosti o možnom ohrození. [online]. [cit. 2012-02-04]. Dostupné z: http://www.vopnovaky.sk/images/stories/vop_prilohy/informovanie_verejnosti.pdf

[18] Chronológia udalosti, ktoré priniesol výbuch vo VOP Nováky. [online]. [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://prievidza.sme.sk/c/6279486/chronologia-udalosti-ktore-priniesol-vybuch-vo-vop-novaky.html>

[19] Správa o výbuchu a následnom požiari v objekte Vojenského opravárenského podniku (VOP) v Novákoch z 2. a 3. marca 2007. [online]. [cit. 2012-01-07]. Dostupné z: http://www.bozpo.sk/public/tlacovky/opp/07_hazz0301.htm

[20] Komplexná analýza činnosti krízového manažmentu pri riešení mimoriadnej udalosti vzniknutej 2. marca 2007 vo VOP Nováky, a. s. [online]. [cit. 2012-05-04]. Dostupné z: <http://www.rokovanie.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=7701>

[21] Výbuch skladu - Nováky 2007. [online]. [cit. 2012-04-05]. Dostupné z: <http://vybuch.bojnice.net>

[22] Vizitka Vojenského opravárenského podniku Nováky. [online]. [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: <http://www.sme.sk/c/3175966/vizitka-vojenskeho-opravarenskeho-podniku-novaky.html#ixzz1qzo8U1dHet>

[23] V Novákoch vybuchol muničný sklad. [online]. [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: <http://krimi.cas.sk/galeria/278171/?foto=1>

- [24] Delaborovaný granát URG 86. [online]. [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: http://www.zbrane-ke.sk/product_info.php?products_id=3687&osCsid=sld2p794orrq5ov08nnjcl99p3
- [25] Aktuálne fotografie z Novák. [online]. [cit. 2012-02-14]. Dostupné z: <http://www.sme.sk/clanok.asp?cl=3176667&bk=2917860>
- [26] Slovenský mapový portál: Nováky. [online]. [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: <http://mapy.atlas.sk/?phrase=nov%C3%A1ky&whatdisp=search&x=0&y=0>

Interné zdroje:

- [27] MINISTERSTVO OBRANY SR. *Mimoriadna udalost' v muničnom sklade v Novákoch* [Tlačová správa]. 7.3.2012.
- [28] MINISTERSTVO OBRANY SR. *Opatrenia po mimoriadnej udalosti v Muničnom sklade Nováky* [Tlačová správa]. 8.3.2012.
- [29] Téma: Riešenie MU z 2.3.2007 a z 7.3.2012. Informácie poskytol Milan Vanga, hovorca OS SR a poverený hovorca MO SR. 12.4.2012
- [30] TA3. *Výbuch v Novákoch 2 .3. 2007* [reportáž]
- [31] TA3. *Výbuch granátu vo VOP Nováky, a. s. 7.3.2012*[reportáž]

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

a. s.	Akciová spoločnosť
BOZP	Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci
DNA	Deoxyribonukleová kyselina
HaZZ	Hasičský záchranný zbor
HBÚ	Hlavný banký úrad
IZS	Integrovaný záchranný systém
KOS ZZS	Krajské operačné stredisko zdravotnej záchranej služby
KŠ	Krízový štáb
KŠ ObÚ	Krízový štáb obvodného úradu
MO SR	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MU	Mimoriadna udalosť
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
NATO	Severoatlantická aliancia
NsP	Nemocnica s poliklinikou
OBÚ	Obvodný banký úrad
OR HaZZ	Okresné riaditeľstvo hasičského záchranného zboru
OS SR	Ozbrojené sily Slovenskej republiky
PR	Public relations
SR	Slovenská republika
TASR	Tlačová agentúra Slovenskej republiky
TK	Tlačová konferencia
VOP	Vojenský opravárenský podnik
VÚ	Vojenský útvar
ZPH	Závažná priemyselná havária

ZZS Zdravotná záchranná služba

ŽP Životné prostredie

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázok 1 <i>Komunikačný proces</i>	12
Obrázok 2 <i>Štruktúra tlačovej správy</i> [10].....	22
Obrázok 3 <i>Plán krízovej komunikácie</i>	26
Obrázok 3 <i>Mesto Nováky na mape Slovenska</i> [26].....	31
Obrázok 4 <i>Logo VOP Nováky, a. s.</i> [15]	31
Obrázok 5 <i>Zamestnanec pri likvidácii munície.</i> [22].....	33
Obrázok 6 <i>Kráter po výbuchu.</i> [25]	36
Obrázok 7 <i>Príchod sanitiek do VOP Nováky, a. s.</i> [25]	38
Obrázok 8 <i>Príslušníci vojenskej polície prehľadávajú okolie</i> [25]	39
Obrázok 9 <i>Hasiči pri hasení požiaru na mieste MU</i> [25].....	39
Obrázok 10 <i>URG-86 (ručný granát)</i> [24]	44
Obrázok 11 <i>Výbuch zachytený svedkom udalosti</i> [21].....	47
Obrázok 12 <i>Na mieste MU zľava Róbert Fico, František Kašický.</i> [25]	49
Obrázok 13 <i>Príchod premiérky na miesto výbuchu</i> [23]	50

SEZNAM PŘÍLOH

- P1 Tlačová správa MO SR 7. 3. 2012
- P2 Tlačová správa MO SR 8. 3. 2012

PŘÍLOHA P I: TLAČOVÁ SPRÁVA MO SR 7. 3. 2012

ADRESÁT:	Mediálny okruh
ODOSIELATEĽ:	Oddelenie pre mediálnu podporu MO SR
Č. p.:	KaMO - 19 - 31 - 2011
POČET LISTOV:	1
DÁTUM:	7. marca 2012

Mimoriadna udalosť vo muničnom sklade v Novákoch

Dnes približne o 13:00 došlo v muničnom sklade Nováky vojenského útvaru 5728 k mimoriadnej udalosti. Zo zatiaľ nezistených príčin vybuchla bližšie nešpecifikovaná munícia.

Pri výbuchu boli zranené štyri osoby, z ktorých jedna svojím zraneniam podľahla. Ďalšie dve osoby boli hospitalizované a štvrtá osoba bola zranená iba veľmi ľahko a ošetrovaná priamo na mieste. Ľahko zranený bol ako jediný profesionálny vojak. Všetci ostatní boli civilnými zamestnancami muničného skladu.

„Dovoľte mi vyjadriť ľútosť nad touto udalosťou a úprimnú sústrasť všetkým blízkym. Zároveň dúfam, že sa všetci zranení rýchlo uzdravia,“ reagovala premiérka Iveta Radičová, ktorá je zároveň poverená riadením ministerstva obrany.

Na miesto nehody okrem predsedníčky vlády Ivety Radičovej smeruje aj náčelník generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky Peter Vojtek.

K nešťastnej udalosti prišlo pri manipulácii s muníciou počas mimoriadnej inventarizácie, ktorá sa začala ešte prvého decembra minulého roka.

Rezort obrany bude v prípade nových skutočností verejnosť podrobne informovať.

Ivan Rudolf
hovorca MO SR

PRÍLOHA PII: TLAČOVÁ SPRÁVA MO SR 8. 3. 2012

ADRESÁT: Mediálny okruh

ODOSIELATEĽ: Oddelenie pre mediálnu podporu MO SR

Č. p.: KaMO - 25 - 84 - 2012

POČET LISTOV: 2

DÁTUM: 8. marca 2012

Opatrenia po mimoriadnej udalosti v Muničnom sklade Nováky

V stredu 7. marca 2012, o 13.17 hod došlo v Muničnom sklade v Novákoch počas inventarizácie k výbuchu munície URG-86 (univerzálny ručný granát). Predbežné výsledky vyšetrovania ukázali, že pri inventarizácii neboli porušené zásady dodržiavania bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, režimu vstupu a pohybu v strážených objektoch ani zásady bezpečnej manipulácie s muníciou v priestoroch muničných skladov.

Podľa predbežných výsledkov vyšetrovania k výbuchu došlo pravdepodobne z dôvodu samovoľnej iniciácie. Príčinu nie je možné momentálne zistiť a bude predmetom ďalšieho vyšetrovania a expertíz. Tento typ munície bol vyrobený v roku 1997 vo Vojenskom opravárenskom podniku Nováky. Pri skúškach tejto munície v roku 2006 v Centre testovania munície v Novákoch sa zistili nedostatky. Niekoľko testovaných kusov nevybuchlo – zlyhanie časovej funkcie. Testované granáty boli bezpečné pre hádzajúceho, ale nespoľahlivé pre požadovanú funkciu.

Na základe toho sa tieto granáty reklamovali u výrobcu VOP Nováky. Podnik opravu 8760 kusov munície URG-86 urobil v rokoch 2008 až 2009. Skúška tejto série granátov prebehla v januári 2009 vo Vojenskom technickom a skúšobnom ústave Záhorie. V súčasnosti je v zásobách Ozbrojených síl SR 8460 kusov tejto série munície.

Posledná skúška tejto série granátov prebehla v júni 2011 s vyhovujúcimi výsledkami, s tým, že sa môžu používať do júna 2014.

Vzhľadom na včerajšiu mimoriadnu udalosť bola inventarizácia v Muničnom sklade Nováky okamžite pozastavená. Všetci pracovníci majú zabezpečenú aj psychologickú pomoc a opätovne budú poučení aj o BOZP pri manipulácii s muníciou. Zároveň náčelník generálneho štábu OS SR Peter Vojtek dočasne zakázal používať

a manipulovať s granátmi URG – 86 v celých ozbrojených silách, vrátane zahraničných operácií.

Na vyšetrenie samovoľného výbuchu v Novákoch bola zriadená špeciálna komisia, ktorá zároveň určí ďalší postup pre bezpečné skladovanie a používanie tejto munície. Až na základe záverov komisie sa rozhodne o ďalšom postupe smerom k výrobcovi URG-86 VOP Nováky. Bezprostredne po udalosti začal v muničnom sklade špecializovaný EOD tím röntgenovým skenerom preverovať zvyšnú muníciu a navrhne ďalší postup pri jej manipulácii. Munícia z bezprostrednej blízkosti výbuchu bude týmto špeciálnym tímom zlikvidovaná v trhacej jame Muničného skladu Nováky.

Tento pracovný úraz s následkom smrti v dôsledku manipulácie granátov v muničnom sklade bol zatiaľ jediný od vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Pri inventarizácii ani ich použití sa nikdy nič podobné nestalo.

Všetky ďalšie postupy a kroky vyplynú až zo záverov vyšetrovacej komisie. Ministerstvo obrany SR bude o týchto krokoch informovať.

Univerzálny ručný granát vzor 86 bol ešte do bývalej Československej ľudovej armády zavedený v roku 1986 a je bežne používaným granátom pri výcviku v slovenských Ozbrojených silách. Zaradený je aj do vojnových zásob. Od výrobcu je ich funkcia výbuchu nastavená buď ako okamžitá po náraze (útočný granát) alebo časová po prepnutí nastavovacej páčky. Explózia nastane po 3,2 až 4,6 sekundy bez ohľadu, či narazí na prekážku alebo nie.

Mgr. Ivan Rudolf

hovorca MO SR